

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Vývoj místní samosprávy v obci Mukařov

Bc. Kristýna KOTAŠKOVÁ

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kristýna Kotašková

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vývoj místní samosprávy v obci Mukařov

Název anglicky

The Development of Local Government in the Municipality of Mukarov

---

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Mukařov (okres Praha – východ). Dílčími cíli práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb od roku 1994.

Metodika

Při vypracovávání práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60 str.

Klíčová slova

Mukařov, místní samospráva, komunální volby, volební strana, lokální stranický systém, komunální koalice

---

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.
- Balík, S. Modely exekutivních koalic na komunální úrovni. In Evropeizace. Nové téma politologického výzkumu. Eds.: Dančák, B.; Fiala, P.; Hloušek, V. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy university v Brně, 2005, ISBN 80-210-3865 9.
- Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.
- Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-87197-00-4.
- Jüptner, P. et al. Local Governance between Democracy and Efficiency: V4 comparative case study. Novo Mesto: Faculty of Organisation Studies, 2014.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80 101.
- Müller, K. Dobré vládnutí ve veřejném nezájmu. Lokální politické elity jako klíčoví aktéři demokratizace? Praha: SLON, 2018, ISBN 978-80-7419-271-5.
- Říchová, B. Přehled moderních politologických teorií. Empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě. Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-461-3.
- Vobecká, J.; Kostelecký, T. (eds.) Politické důsledky suburbanizace: Analýza případových studií proměn politického chování a občanské participace ve vybraných suburbánních lokalitách Prahy a Brna. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN: 978-80-7330-129-3.
-

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Václav Bubeníček, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 19. 11. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vývoj místní samosprávy v obci Mukařov" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6. 4.2020

Poděkování

Rád(a) bych touto cestou poděkoval(a) vedoucímu diplomové práce, Ing. Václavu Bubeníčkoví, Ph.D., za spolupráci, cenné rady a odborné konzultace poskytnuté v průběhu zpracovávání diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala zastupitelům obce Mukařov a dalším dotazovaným, kteří mi velmi ochotně poskytli rozhovory a potřebné informace.

Vývoj místní samosprávy v obci Mukařov

Abstrakt

Diplomová práce s názvem „Vývoj místní samosprávy v obci Mukařov“ má charakter případové studie a zabývá se vývojem místní samosprávy v obci Mukařov, která se nachází v okrese Praha-Východ. Práce je zaměřena na faktory, které ovlivňují politické rozhodování místních orgánů, a dělí se do třech částí. První část představuje teoretická východiska týkající se místní samosprávy v obci, komunálních koalic, volebních systémů nebo suburbanizace. V druhé části práce představuje obec Mukařov, její charakteristiku, historii, strukturu obyvatelstva, ukazatele sociální a ekonomické úrovně obce, nebo organizace, které v obci působí a kterých je obec členem. Poslední část představuje analýzu výsledků voleb do místního zastupitelstva od roku 1994 až do roku 2018. Následně je zde zhodnocena volební účast, kontinuita kandidatury, charakter místní samosprávy a obec je zařazena dle typologie politických systémů. Součástí je i současná podoba orgánů místní samosprávy s úkoly, které těmto orgánům přísluší.

Klíčová slova: Mukařov, místní samospráva, komunální volby, volební strana, lokální stranický systém, komunální koalice, suburbanizace

The Development of Local Government in the Municipality of Mukařov

Abstract

Diploma thesis, entitled „The Development of Local Government in the Municipality of Mukařov“, is characterized as a case study and deals with the development of local government in the municipality of Mukařov, which is located in the Prague-East district. The thesis is focused on the factors that affect political decision making of local political authorities and is divided into three parts. The first part describes the theoretical bases of local government in the municipality, municipal coalitions, municipal electoral system and suburbanization. The second part is about the municipality of Mukařov and includes the basic characteristics of the municipality, the history of the municipality, the structure of the population, the social and economic level of the municipality and presents organizations which take part in the municipality and organizations which the municipality is a member of. The last part introduces an analysis on the results of elections to the local government from 1994 to 2018. Then there is an evaluation on electoral participation, the continuity of candidacy, character of the local government and the municipality is classified according to the typology of political systems. It also includes the current form of local authorities and tasks assigned to these authorities.

Keywords: Mukařov, local government, communal electoral system, political party, local parties system, municipal coalition, suburbanization

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Samospráva	13
3.2 Vymezení obce.....	14
3.3 Orgány obce	16
3.3.1 Zastupitelstvo obce	16
3.3.2 Rada obce.....	17
3.3.3 Starosta a místostarostové obce	18
3.3.4 Obecní úřad a tajemník	19
3.3.5 Výbory a komise	19
3.4 Volby do zastupitelstev obcí	21
3.4.1 Funkce voleb.....	21
3.4.2 Volební systém	22
3.4.3 Volební obvody.....	23
3.4.4 Forma kandidatura	24
3.4.5 Struktura hlasu	25
3.4.6 Volební klauzule	25
3.4.7 Volební formule	26
3.5 Lokální stranický systém.....	27
3.5.1 Politická participace občanů	27
3.5.2 Lokální politické stranictví	28
3.5.3 Fenomén politické nezávislosti.....	29
3.5.4 Konfliktní linie.....	29
3.5.5 Teorie koalic	30
3.5.6 Role opozice	30
3.6 Teorie koalic – Stanislav Balík	31
3.6.1 Minimální vítězná ideově propojená koalice.....	31
3.6.2 Minimální vítězná ideově nepropojená koalice	32
3.6.3 Nadměrná ideově propojená koalice.....	32
3.6.4 Nadměrně ideově nepropojená koalice.....	33
3.6.5 Velká koalice	33
3.6.6 Široká koalice	34
3.6.7 Všestranná koalice	34
3.7 Lokální koalice – Petr Jüptner.....	34

3.7.1	Nejmenší obce.....	35
3.7.2	Obce menší střední velikosti.....	36
3.7.3	Obce větší střední velikosti.....	36
3.7.4	Největší obce.....	37
3.8	Suburbanizace a její politické důsledky.....	38
4	Praktická část	40
4.1	Obecné seznámení s obcí	40
4.1.1	Historie a vývoj obce	41
4.1.2	Znak obce.....	42
4.2	Struktura obyvatelstva obce	43
4.2.1	Vývoj počtu obyvatel obce	43
4.2.2	Věková struktura obyvatel obce	44
4.2.3	Vzdělanostní struktura obyvatel obce.....	45
4.2.4	Demografická studie obce Mukařov	45
4.3	Sociální a ekonomická úroveň obce.....	46
4.3.1	Ekonomická aktivita obyvatelstva obce	46
4.3.2	Občanská vybavenost a služby	46
4.3.3	Zdravotnictví.....	47
4.3.4	Školství a vzdělávání	47
4.3.5	Organizace a spolky.....	48
4.4	Spolupráce s dalšími obcemi.....	49
4.4.1	Svazek obcí Ladův kraj.....	49
4.4.2	Místní akční skupina Říčansko	49
4.4.3	Svazek obcí REGION JIH	49
5	Analýza volebních výsledků do zastupitelstva 1994–2018.....	50
5.1	Volební výsledky v obci Mukařov	50
5.1.1	Volební výsledky pro období 1994–1998.....	50
5.1.2	Volební výsledky pro období 1998–2002.....	51
5.1.3	Volební výsledky pro období 2002–2006.....	51
5.1.4	Volební výsledky pro období 2006–2010.....	53
5.1.5	Volební výsledky pro období 2010–2014.....	53
5.1.6	Volební výsledky pro období 2014–2018.....	54
5.1.7	Volební výsledky pro období 2018–2022.....	55
5.2	Volební účast v období 1994–2018.....	57
5.3	Schéma kontinuity kandidatury.....	58
5.4	Charakter lokální politiky	60
5.4.1	Zařazení obce dle Teorií koalic podle S. Balíka.....	61
5.4.2	Zařazení obce dle P. Jüptnera	61
5.5	Současná podoba orgánů místní samosprávy v obci Mukařov	62

5.5.1	Starosta a místostarostové.....	62
5.5.2	Zastupitelstvo obce	62
5.5.3	Rada obce.....	62
5.5.4	Výbory	63
6	Závěr.....	65
7	Seznam použitých zdrojů	68
8	Přílohy	71

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Znak obce Mukařov	42
-------------------------------------	----

Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel v obci Mukařov	43
Graf 2 – Věkové rozložení obyvatel v obci Mukařov dle Sčítání lidu 2011	44
Graf 3 – Rozložení obyvatel obce Mukařov podle nejvyššího ukončeného vzdělání	45
Graf 4 – Vývoj volební účasti v ČR a v obci Mukařov	57

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Kandidátní listiny v roce 1994 v obci Mukařov	51
Tabulka 2 – Kandidátní listiny v roce 1998 v obci Mukařov	51
Tabulka 3 – Kandidátní listiny v roce 2002 v obci Mukařov	52
Tabulka 4 – Kandidátní listiny v roce 2006 v obci Mukařov	53
Tabulka 5 – Kandidátní listiny v roce 2010 v obci Mukařov	54
Tabulka 6 – Kandidátní listiny v roce 2014 v obci Mukařov	55
Tabulka 7 – Kandidátní listiny v roce 2018 v obci Mukařov	56

Seznam schémat

Schéma 1 - Kontinuita kandidatury v obci Mukařov	58
--	----

Seznam použitých zkratek

ČR – Česká republika
ČSSD – Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ – Český statistický úřad
KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy
NK – nezávislý kandidát
SDH – sdružení dobrovolných hasičů
SNK – sdružení nezávislých kandidátů

1 Úvod

V České republice je velmi složité popsat charakter komunálních politik, jelikož lokální politické systémy jsou velice variabilní. Tato úroveň politiky obecně není příliš v centru pozornosti, ale u občanů má často důležitější roli než celostátní politika, jelikož ji zastihuje národní a nadnárodní úroveň politiky. Avšak po událostech v roce 1989 postavení lokální politiky stoupl a posledních letech je zajímavým tématem pro výzkum.

Území České republiky je velmi rozmanité, jelikož se zde nachází velké množství převážně malých obcí. Pro občany je komunální politika důležitá z toho důvodu, že jim je nejbližší, a přímo ovlivňuje místo, ve kterém žijí. Přesto však volební účast do zastupitelstev obcí není příliš vysoká. Každý občan, který dosáhl 18 let a je způsobilý k právním úkonům se může na politickém procesu podílet jak aktivně, tak pasivně, což znamená že může volit, ale může být i volen.

V současné době má na obce vliv také suburbanismus, který ovlivňuje území různých obcí a mění jejich strukturu. V důsledku toho dochází ke změně charakteru politického prostředí v obci, jelikož dochází i ke změně záležitostí, které musí místní samospráva řešit.

Tato diplomová práce se zabývá vývojem místní samosprávy v obci Mukařov a faktory, které tento vývoj ovlivňují. Má formu případové studie, která pojednává o lokální politice v obci Mukařov, která se nachází v okrese Praha-Východ. Je rozdělena do třech základních částí. První část popisuje teoretická východiska pro zpracování práce. V druhé části je obec Mukařov obecně charakterizována a je zde analyzována struktura obyvatelstva a socioekonomická úroveň obce. Třetí část je věnována analýze volebních výsledků do obecního zastupitelstva od roku 1994 až do roku 2018. Hlavním cílem této práce je vymezit faktory ovlivňující vývoj místní samosprávy ve zvolené obci Mukařov.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je identifikovat jednotlivé faktory, které ovlivňují vývoj místní samospráv v obci Mukařov v okrese Praha-Východ a charakter politického rozhodování místních orgánů. Tato práce má i několik dílčích cílů. Prvním z nich je identifikace důležitých sociálních, ekonomických a demografických ukazatelů obce, které ji ovlivňují. Dalším dílčím cílem je zhodnotit jejich vliv na fungování orgánů místní samosprávy. Třetím dílčím cílem je identifikace aktérů politických procesů v obci Mukařov a analýza vztahů mezi těmito aktéry. Poslední dílčí cíl této práce je charakterizovat lokální politiku a rozhodovací proces v obci.

2.2 Metodika

Tato diplomová práce s tématem “Vývoj místní samosprávy v obci Mukařov“ má formu případové studie. Při jejím zpracování je využit především výzkumný přístup zohledňující odlišnost v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce je rozdělena do třech základních částí.

První část, která je teoreticky zaměřena, zahrnuje definice základních a pro tuto práci podstatných pojmů týkajících se obce, jednotlivých orgánů, volebního systému a politiky na lokální úrovni. Pro zpracování této části byl zvolen způsob studia dokumentů. Základními zdroji pro zpracování této části jsou odborné knihy a politologická periodika.

Druhá část práce už je prakticky zaměřena, a to konkrétně na obec Mukařov. Seznamuje s obcí samotnou i s její historií. Dále jsou zde zkoumána struktura místního obyvatelstva a sociální a ekonomické ukazatele úrovně obce. Informace pro zpracování této části jsou získávány především na základě dat Českého statistického úřadu a dat získaných během Sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v roce 2011. Dalšími významnými zdroji jsou oficiální webové stránky obce Mukařov a rozhovory s místními zastupiteli a dalšími zúčastněnými osobami.

Třetí a poslední část využívá techniky komparace, kdy zde dochází k porovnávání jednotlivých volebních výsledků za období 1994–2018. Jsou zde vyhodnoceny volební výsledky a na ně jsou aplikovány poznatky z teoretické části práce. Pro zpracování této části byly stěžejní informace od zastupitelů a data o volbách od ČSÚ.

3 Teoretická východiska

3.1 Samospráva

Samospráva je jednou z nejdůležitějších větví veřejné správy a podporuje dělbu moci ve státě. Jejím účelem je zabránit soustředění moci v jediném mocenském centru a zamezí zneužívání této moci. Představuje nezastupitelnou složku demokracie. Samospráva je výrazem práva a schopnosti samosprávných orgánů v zájmu obyvatelstva a v rámci své odpovědnosti regulovat a řídit část veřejných záležitostí. Má povinnost vykonávat svěřenou působnost, ale má i subjektivní právo, které je vyjádřeno v pravomocích jejich orgánů. Podstatou samosprávy je to, že se spravování spravují sami a nejsou spravováni úředníky jmenovanými státem. V samosprávě převažuje kolegiální řízení a laické složení hlavních orgánů nad individuálním a byrokratickým řízením. Lze ji dělit na samosprávu územní neboli místní a zájmovou. (Balík, 2009; Koudelka, 2007)

Zájmová samospráva je spojena s určitou lidskou činností. Lze ji rozdělit na profesní samosprávu s povinnou příslušností, samosprávu bez nucené příslušnosti a akademickou samosprávu. (Koudelka, 2007)

Pro účely této práce je důležitá územní samospráva. Územní samospráva je spojena s určitým územím. Na tomto území však může působit několik územních správ různých stupňů. Základním a tradičním stupněm územní samosprávy je obec, ale nad obcí může působit i samospráva na úrovni vyšších územních samosprávných celků, například krajů. Ve větších městech může být zřízena i samospráva na úrovni jednotlivých městských částí. (Koudelka, 2007)

Základními prvky územní samosprávy jsou:

1. území, na kterém působí (obec);
2. osoby, které jsou této samosprávě podřazené (obyvatelé obce);
3. existence samosprávy jako právnické osoby veřejného práva, které má vlastní soustavu samosprávných orgánů (zastupitelstvo obce, rada obce)
4. vlastní rozpočet a hospodaření. (Balík, 2009; Koudelka, 2007)

3.2 Vymezení obce

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích definuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů. Jedná se o územní celek, který je vymezen hranicí obce. V jejím zájmu je pečovat o všestranný rozvoj území a o potřeby jejích občanů. Při plnění úkolů tak musí chránit veřejný zájem (Zákon 128/2000 Sb.)

Obec má několik charakteristických znaků. Prvním je vymezené vlastní území. Druhý znak představuje obyvatelstvo obce. Dále se obec vyznačuje soustavou orgánů, jejichž prostřednictvím jedná a uskutečňuje svou vůli, a vlastním majetkem a hospodařením podle vlastního rozpočtu. Posledním znakem je právní subjektivita, obec tak může vystupovat v právních vztazích svým jménem, a právotvorba, díky čemuž mohou být vydávány právní předpisy na úrovni obce. (Koudelka, 2007)

Obec má několik oblastí působnosti. První je věcná působnost, která se týká úpravy určitých společenských vztahů. Prostorová, místní nebo též územní působnost se týká působení na určitém území. Dále má obec osobní působnost vůči určitému okruhu osob a také časovou působnost v určitém čase. (Balík, 2009; Koudelka, 2007)

Činnosti, které obec vykonává v rámci věcné působnosti jsou realizovány jednak jako samospráva, která představuje samostatnou působnost obce, a jednak jako přenesená působnost, která prezentuje přenesenou státní správu. (Balík, 2009)

Samostatná působnost obce zahrnuje záležitosti, které jsou vykonávány v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou svěřeny do působnosti krajů nebo státu. Při výkonu samostatné působnosti se musí obec řídit zákony a dalšími právními předpisy vydanými na základě zákona. Samostatná působnost je vymezena v zákonech, kde je uveden i příkladný výčet jednotlivých činností. Při výkonu samostatné působnosti je obec vázána pouze právním řádem, nikoli interními akty krajů nebo státu. Mezi záležitosti spadající do samostatné působnosti obce lze zařadit například hospodaření obce s majetkem i financemi, rozpočet obce, vydávání komunálních dluhopisů, vydávání obecně závazných vyhlášek, program rozvoje územního obvodu obce, místní referendum, ustanovení orgánů místní samosprávy, spolupráce s jinými obcemi nebo třeba zřízení obecní policie. (Balík, 2009; Koudelka, 2007, zákon č. 128/2000 Sb.)

Přenesená působnost obce je určena ve speciálních zákonech. Jedná se o to, že je v určité míře na obec přenesena státní správa. Přenesená působnost musí být vykonávána v souladu

s právním řádem ale i s usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů. Jedná se jak o právo obce, tak i o povinnost, a obec tak odpovídá státu za její plnění. (Koudelka, 2007)

Co se samostatné působnosti obce týče, plní obec funkce v sedmi následujících oblastech. Rozsáhlou skupinu tvoří politické funkce politické, mezi které patří například vyhlášení místního referenda, volba a ustavování orgánů obce či utváření partnerství s jinými obcemi. Další skupinu představují ekonomické funkce, které se vztahují k hospodaření obce, tedy k sestavování rozpočtu, hospodaření s majetkem obce, zakládání a rušení právnických osob a podobně. Mezi významnou funkci obce lze zařadit funkci sociální, kam spadá oblast vzdělávání, zdravotní péče, sportu nebo kultury. Další funkce jsou ekologické (svoz např. svoz odpadu nebo čištění odpadních vod), bezpečnostní (především zřizování obecní policie), infrastrukturní (především správa, údržba a provoz komunikací, vodovodů a kanalizace) a prognostické, které fakticky slouží k přípravě plnění ostatních funkcí (např. schvalování programu rozvoje obce, územního plánu nebo regulačního plánu). (Balík, 2009)

Při výkonu samostatné působnosti má obec možnost spolupracovat s jinými obcemi. Může se jednat například o dobrovolný svazek obcí, který vzniká za účelem ochrany a prosazování společných zájmů. Může se týkat například školství, správy majetku, ochrany ovzduší nebo zajištění určitých služeb. Dalším způsobem je spolupráce na konkrétním úkolu na základě smlouvy. Obec může dále také spolupracovat s dalšími fyzickými či právnickými osobami, ale i obcemi jiných států. (Koudelka, 2007; zákon č.128/2000 Sb.)

Obce mohou využívat vlastní symboly jako jsou znak, vlajka a razítko. Pokud obec tyto symboly nemá dané již historicky, mohou jí být přiděleny na základě vlastního návrhu předsedou Poslanecké sněmovny. (Koudelka 2007)

Existují také specifické kategorie obcí. Specifické kategorie obcí představují ty obce, na které je ve výrazně větším rozsahu přenesena státní správa. Jedná se o obce s pověřeným úřadem, jinak označované jako obce II. stupně, a obce s rozšířenou působností, jinak označované jako obce III. stupně. Obce s pověřeným úřadem jsou obce s matričním a svatebním úřadem a vykonávají přenesenou působnost i pro jiné obce. Přenesená působnost však není přenesena pouze na úřad, avšak na celou obec a její orgány. Obce s rozšířenou působností mají ještě širší působnost a jsou postaveny nad obce

s pověřeným úřadem, taktéž tedy vykonávají přenesenou působnost pro jiné obce. Jedná se o jakýsi pozůstatek po okresních úřadech, jelikož převzali většinu jejich působnosti. (Balík, 2009)

3.3 Orgány obce

Orgány obce představují prostředek, kterým obec může na venek jednat jako veřejnoprávní korporace. Zatímco podle Ústavy ČR je obec samostatně spravována zastupitelstvem obce, zákon o obcích rozlišuje i další orgány, a to radu obce, starostu, obecní úřad, zvláštní orgány obce nebo také komise, v případě svěřeni přenesené působnosti. (Balík, 2009)

3.3.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo je základním orgánem místní samosprávy. Je složeno ze členů zastupitelstva obce a jejich počet musí být stanoven nejpozději 85 dnů před dnem voleb do zastupitelstva obce. Počet členů zastupitelstva závisí na počtu obyvatel obce. (zákon č.128/2000 Sb.)

Počet zastupitelů je tedy stanoven tak „...aby do 500 obyvatel mělo zastupitelstvo 5 až 15 členů, od 500 do 3 000 obyvatel 7 až 15 členů, od 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů, od 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů, od 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů a nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů.“ (Čmejrek, 2008)

Členství v zastupitelstvu vzniká zvolením, ke kterému dojde ukončením hlasování. Následně musí člen zastupitelstva před obecním zastupitelstvem složit slib a potvrdit ho podpisem. Svůj mandát musí člen zastupitelstva vykonávat osobně a v souladu se svým slibem. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Každý zastupitel má tři základní práva. Prvním z nich je právo iniciativy. Zastupitel má tak právo předkládat návrhy zastupitelstvu, radě, výborům či komisím a toto právo nemůže být nijak omezeno. Druhým právem je právo interpelace, které zastupiteli umožňuje vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce, její členy, předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob založených obcí nebo na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek zřízených obcí. Od těchto subjektů musí následně do 30 dnů obdržet písemnou odpověď. Třetí je právo informace, které zastupiteli umožňuje dožadovat se informací, které souvisejí s výkonem jeho funkce. Tyto informace může požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu a od zaměstnanců právnických osob zřizovaných či založených obcí. S tím souvisejí také dvě povinnosti,

kteře zastupitelé náleží. První je aktivní účast na zasedání zastupitelstva a dalších orgánů, jejichž je členem. Musí plnit uložené úkoly, bránit zájmy občanů a vystupovat tak, aby byla zachována vážnost jeho funkce. Druhou povinností je vyvarovat se střetu zájmů. (Balík, 2009; Koudelka, 2007)

Hlavní pravomocí zastupitelstva je rozhodovat ve věcech spadajících do samostatné působnosti obce. Je mu tak například vyhrazeno schvalování rozpočtu obce, programu rozvoje obce, územního a regulačního plánu obce, dále zřizování peněžních fondů, příspěvkových organizací a organizačních složek státu, nebo také zakládání a rušení právnických osob. Zastupitelstvu také náleží vydávání obecně závazných vyhlášek, zřízení obecní policie nebo rozhodnutí o vyhlášení místního referenda. Zastupitelstvo také zásadním způsobem ovlivňuje podobu dalších orgánů obce, jelikož ze svých řad volí starostu, místostarosty a další členy rady obce. Stejně tak je může i odvolávat z funkce a stanovovat jejich počet. Zastupitelstvo dále zřizuje a ruší výbory, volí jejich předsedy a další členy. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Schůze zastupitelstva se konají podle potřeby, ale nejméně však jedenkrát za tři měsíce. Zasedání zastupitelstva svolává a zpravidla i řídí starosta. Zasedání musí svolat i v případě, že ho o to požádá hejtman kraje nebo alespoň třetina členů zastupitelstva. Zastupitelstvo obce je usnášeníschopné v případě, že je přítomna nadpoloviční většina všech členů. Pro přijetí jakéhokoli usnesení je nutná nadpoloviční většina všech členů, pokud zákon nestanoví jinak. V případě, že na začátku zasedání není přítomný dostatečný počet zastupitelů, je zasedání ukončeno a do 15 dnů se koná náhradní zasedání. Zasedání jsou veřejná a jejich konání musí být oznámeno minimálně sedm dní předem. Z každého zasedání se pořizuje zápis, který podepisuje starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé. Zápis obsahuje počet přítomných členů, schválený pořad jednání, průběh a výsledky hlasování a přijatá ustanovení. Následně musí být uložen na obecním úřadu k nahlédnutí. (Čmejrek, 2008; zákon 128/2000 Sb.)

3.3.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti obce a za výkon své práce odpovídá zastupitelstvu. V případě, že se v obci rada nevolí, plní její pravomoci starosta obce, s výjimkou věcí, které zákon svěřuje zastupitelstvu. Pokud dojde k odvolání rady, vykonává tato rada své pravomoci, dokud není zvolena nová rada obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Rada obce se skládá ze starosty, místostarosty nebo místostarostů a další členů rady, kteří však musí být z řad zastupitelů. Počet členů rady musí být vždy lichý a v rozmezí od 5 do 11 členů. Radu obce je možné volit pouze v obcích, které mají nejméně 15 zastupitelů. Platí, že počet členů rady obce nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. (Čmejrek, 2008)

Ze zákona není stanoveno, jak často by se měla rada obce scházet, což znamená, že ji svolává starosta v případě potřeby. Schůze rady jsou neveřejné, ale zápisy, které musí být vyhotoveny do sedmi dnů a k nahlédnutí zastupitelstvu, jsou podle zákona o svobodném přístupu k informacím přístupné komukoli. (Balík, 2009)

Na svá jednání může rada k jednotlivým bodům zvat další členy zastupitelstva obce a jiné osoby. Aby byla rada obce usnášeníschopná, musí být přítomna nadpoloviční většina členů a k platnému usnesení je potřeba souhlas nadpoloviční většiny všech členů. (Čmejrek, 2008)

Do činností rady obce spadá například připravovat návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečování plnění přijatých usnesení. Dále je radě obce vyhrazeno zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, vydávat nařízení obce, zřizovat a rušit komise rady obce v případě potřeby nebo například schvalovat organizační řád obecního úřadu. (zákon č. 128/2000 Sb.)

3.3.3 Starosta a místostarostové obce

Orgánem, který zastupuje obec navenek je starosta. Ten je spolu s místostarostou či místostarosty volen zastupitelstvem obce z řad jeho členů a za výkon své funkce tak odpovídá zastupitelstvu obce. „*Starosta i místostarosta musí být občanem České republiky.*“ (zákon č. 128/2000 Sb.)

Přestože starosta zastupuje obec navenek, nemá povahu statutárního orgánu a je sám o sobě spíše orgánem bez pravomocí. Musí tak úkony, u kterých je to nutné, nejprve nechat schválit zastupitelstvem nebo radou obce a učinit je až po jejich schválení. Pravomocí starosty je jmenování a odvolávání tajemníka obecního úřadu se souhlasem ředitele krajského úřadu a pokud v obci tajemník nepůsobí, zabezpečuje výkon přenesené působnosti. (Balík, 2009)

Starosta má za úkol informovat veřejnost o činnosti obce, rozhodovat o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce a plnit další úkoly stanovené

zákonem. Dále plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu. (Čmejrek, 2008)

Starosta obce je zastupován místostarostou či místostarosty. Těm mohou být zastupitelstvem svěřeny některé úkoly. Místostarosta určený zastupitelstvem zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy nevykonává funkci. Úkolem místostarosty je spolu se starostou podepisovat právní předpisy obce. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.3.4 Obecní úřad a tajemník

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou či místostarosty, tajemníkem obecního úřadu, pokud je tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce, kteří jsou zařazeni do obecního úřadu. V čele obecního úřadu stojí starosta. Rada obce má možnost na obecním úřadě zřídit odbory a oddělení pro jednotlivé úseky, v nichž jsou začleněni zaměstnanci obecního úřadu. Mezi úkoly obecního úřadu v oblasti samostatné působnosti patří plnění úkolů uložených zastupitelstvem nebo radou obce, pomoc výborům a komisím v jejich činnosti a rozhodování v zákonem stanovených případech. Obecní úřad vykonává i přenesenou působnost s výjimkou věcí, které spadají do působnosti jiných orgánů obce. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

„V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností se povinně zřizuje funkce tajemníka OÚ. Ostatní obce mají možnost, nikoli povinnost funkci tajemníka zřídit.“ (Balík, 2009)

V případě, že je zřízena funkce tajemníka obecního úřadů, odpovídá tajemník za plnění úkolů starostovi. Úkolem tajemníka je plnit úkoly uložené zastupitelstvem, radou nebo starostou obce a vykonávat přenesenou působnost s výjimkou věcí svěřených radě obce nebo zvláštnímu orgánu obce. Mezi úkoly tajemníka se řadí také účast na zasedání zastupitelstva obce a na schůzích rady obce, kde má poradní hlas. Podmínkou pro funkci tajemníka je, že nesmí vykonávat funkce v politických stranách a hnutích. (Čmejrek, 2008)

3.3.5 Výbory a komise

Zastupitelstvo obce může zřizovat výbory, jako své iniciativní a kontrolní orgány. Výbory musí své návrhy a stanoviska předkládat zastupitelstvu obce, za svou činnost zastupitelstvu

obce také odpovídají a musí plnit úkoly, kterými je zastupitelstvo obce pověřeno. Platí, že předsedou výboru je vždy jeden ze členů zastupitelstva, výjimkou je však osadní výbor. Výbor musí mít vždy lichý počet členů a schází se dle potřeby. Usnesení výboru je platné v případě, že s ním souhlasila nadpoloviční většina všech členů výboru, následně musí být vyhotoveno písemně a podepsáno předsedou výboru. (Čmejrek, Bubeníček Čopík, 2010)

Zastupitelstvo musí povinně zřizovat dva výbory, a to kontrolní a finanční. Tyto výbory musí mít vždy minimálně tři členy a jejich členy nesmí být starosta, místostarostové, tajemník obecního úřadu ani další osoby zabezpečující účetní a rozpočtové práce na obecním úřadu. Oba výbory mají přesně stanoveny své úkoly. Finanční výbor v první řadě kontroluje hospodaření s obecním majetkem a finančními prostředky obce a dále plní úkoly, kterými ho pověřilo zastupitelstvo obce. Kontrolní výbor se zabývá především kontrolou plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce a kontrolou dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti. Kontrolní výbor musí ale též plnit úkoly, kterými ho pověřilo zastupitelstvo obce. (Balík, 2009)

V případě, že v obci dle posledních výsledků sčítání lidu žije alespoň 10 % občanů hlásících se k jiné národnosti než české, musí být zřízen výbor pro národnostní menšiny. Jeho členy jsou i zástupci národnostní menšiny, pokud jsou delegováni svazem utvořeným podle zvláštního zákona. Příslušníci této národnostní menšiny však musí vždy tvořit minimálně polovinu z celkového počtu členů výboru. Zastupitelstvo obce může dále v částech obce zřídit osadní výbor. Ten musí mít alespoň tři členy a celkový počet členů určuje zastupitelstvo. Členové tohoto výboru jsou určeni zastupitelstvem, ale vždy se jedná o občany s trvalým pobytem v části obce, pro kterou se výbor zřizuje. Osadní výbor může předkládat návrhy týkající se rozvoje části obce a rozpočtu obce, ale může se například i vyjadřovat k návrhům týkajících se dané části obce. (Čmejrek, 2008)

Rada obce může zřizovat komise, jako své iniciativní a poradní orgány. Pokud v obci není ustanovena rada obce, zřizuje komise starosta. Komise musí své náměty a stanoviska předkládat radě obce. V případě, že byl komisi svěřen výkon přenesené působnosti, má komisi pozici výkonného orgánu. Předsedou komise musí být osoba, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené přenesené působnosti, pokud to zákon nestanoví jinak. Tato zvláštní odborná způsobilost musí být prokázána v souladu s ustanoveními zvláštních právních předpisů upravujících toto prokázání pro úředníky územních samosprávných celků. (zákon č. 128/2000 Sb.)

3.4 Volby do zastupitelstev obcí

Volby do obecního zastupitelstva probíhají na základě zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Volby probíhají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, a to tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení. Občané obce mají dvě volební práva. První je aktivní volební právo, které představuje právo volit, a přísluší státním občanům České republiky, kteří dosáhli věku nejméně 18 let a mají v obci přihlášený trvalý pobyt. Volen však může být i občan jiného státu, pokud splní všechny ostatní podmínky a přiznává mu právo volit mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána. Druhým právem je pasivní volební právo, právo být volen. Platí, že volen do zastupitelstva obce může být v zásadě každý volič. Zákon však specifikuje i překážky výkonu obou těchto práv, jako například omezení osobní svobody, a věnuje se i slučitelnosti funkce člena zastupitelstva obce s jinými funkcemi. (Čmejrek, 2008)

Specifikem voleb do zastupitelstva obce je, že musí skloubit dva odlišné požadavky. Jelikož zákon platí stejně pro malé obce, tak pro velká města (co se počtu obyvatel týče), musí být systém nastaven takovým způsobem, aby vyhovoval oběma protipólům. Zatím co v malých obcích se lidé velmi dobře znají a orientují se ve volbách spíše podle osobnosti kandidáta, ve velkých obcích dění často kopíruje parlamentní schéma s mnohačlennými kandidátními listinami politických stran. Je tak nutné zabezpečit, aby mohli kandidovat jednotlivci v malých obcích, ale naopak u velkých obcí se jim tom snažit zamezit, protože na této úrovni je to nežádoucí, aby se zamezilo snaze jednotlivců se zviditelnit a aby bylo možné vytvářet akce schopné koalice. (Outlý, 2003)

3.4.1 Funkce voleb

Pravidelně pořádané svobodné volby představují jeden z pilířů zastupitelské demokracie a poskytují tak občanům možnost výběru mezi jednotlivými stranami a kandidáty, a tím umožňují ustavit legitimní politické a správní orgány. „*Hlavním úkolem voleb je zajistit aktuální rozložení politických sil v daném politickém prostoru a zajistit jim odpovídající reprezentaci.*“ (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010) Od výsledků voleb se následně odvíjí například rozdělení mandátů, vytvoření většiny a exekutivy, ale i zformování opozice, která exekutivu kontroluje. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2009)

Základní funkcí voleb je odhalení aktuálního rozložení politických sil na daném území, v daném politickém celku a rozdělení mandátů mezi ně. To zároveň umožňuje zjistit

aktuální požadavky a priority společnosti. Další funkcí, kterou volby plní, je funkce integrační. Volbami dochází k integraci celé společnosti, ale především různých politických sil, reprezentujících různé zájmy, priority a cíle. Volby plní také funkci kontrolní, která umožňuje občanům kontrolovat zastupitelské a exekutivní orgány. Z toho vyplývá, že pokud jsou občané nespokojeni s výkonem politické reprezentace, mohou ji v příštích volbách změnit. Poslední funkcí je legitimizační funkce, díky které získává zastupitelstvo obce a další orgány závislé na zastupitelstvu legitimitu. (Čmejrek, 2008)

Nezbytnou podmínkou pro funkčnost voleb je politická pluralita a svobodná volba. Volič nesmí být vystaven nátlaku, aby odevzdal hlasy pro určitou stranu nebo kandidáta, ale musí existovat skutečná možnost výběru. V České republice tak může u nejmenších obcí docházet k problému, kde do voleb vstupuje příliš málo kandidátů. Volič musí mít možnost získat dostatek informací o kandidátech a na základě volby mu nesmějí vzniknout žádné výhody ani nevýhody. Z toho důvody mají volby podobu tajného hlasování, aby bylo zaručeno, že nelze zjistit, jak voliči hlasovali. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.4.2 Volební systém

Volební výsledky závisí především na vůli občanů, ale jsou ovlivněny také volebním systémem. Pojem volební systém označuje metodu převádění vůle voličů na konkrétní podobu voleného orgánu. Zákon však neupravuje pouze tuto metodu, ale upravuje i celý volební proces, včetně zpracování seznamů voličů, zřízení volebních orgánů, sestavení kandidátních listin, organizace hlasování občanů nebo například vyhlášení volebních výsledků. Volební systém lze v užším slova smyslu chápat jako princip převádění hlasů na mandáty. Užívají se dva základní volební systémy, lišící se především konstrukcí volebního obvodu. Jedná se o většinový a proporcionální volební systém. V širším slova smyslu představuje volební systém komplexní volební mechanismus a zahrnuje jeho základní komponenty. Jedná se o volební obvod, formu kandidatury, strukturu hlasu, volební klauzuli a volební formulí. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Většinový volební systém je založen na jednomandátových volebních obvodech a podle toho kolik je volebních obvodů, tolik se volí mandátů. Voliči mohou volit mezi jednotlivými kandidáty a mandát získává ten kandidát, který dostane určenou, prostou nebo absolutní, většinu hlasů. Mezi hlavní přednosti většinového systému patří jednoduchost, vysoká personalizace volby a úzké spojení mezi zvoleným zastupitelem a volebního obvodu s jeho voliči. Naopak nevýhodou tohoto systému je značná

disproporcionalita volebních výsledků. V důsledku toho systém nedostatečně odráží rozložení politických sil v daném politickém celku. Může tak například docházet ke zvýhodňování silnějších stran oproti slabším stranám apod. (Čmejrek, 2009)

Proporcionální volební systém využívá vícemandátové obvody, voliči tak nevybírají mezi jednotlivými kandidáty, ale mezi kandidátními listinami, resp. zpravidla mezi politickými stranami. Největší předností tohoto systému je jeho spravedlivost. V proporcionálních systému je natolik rozvinuta schopnost odhalit aktuální rozložení politických sil a rozdělení mandátů, že musí být tlumena, aby se do zastupitelského orgánu nedostalo příliš mnoho subjektů. K tomu slouží volební klauzule, která představuje umělý práh pro vstup do sněmovny nebo zastupitelstva. Nevýhodou proporcionálního systému je složitost a těžkopádnost, jelikož se hlasy musí na mandáty přepočítávat a obtížněji se formuje většina a exekutivní koalice. (Čmejrek, 2009)

Oby systémy mají své výhody i nevýhody, a tak jsou v různých zemích a v různých druzích voleb používány různé modifikace, které je přizpůsobují konkrétním podmínkám. Objevují se i snahy o spojení předností obou systémů a eliminaci nevýhod, a tím vytvořit smíšený volební systém. Problémem však je najít kompromis mezi spravedlivostí a proporcionalitou na jedné straně a efektivitou na straně druhé. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.4.3 Volební obvody

Velikost volebního obvodu je klíčovým faktorem při posuzování charakteru volebního systému. Čím menší je velikost volebního obvodu, tím vzrůstá míra disproporcionality a naopak. Na komunální úrovni je poměrně složité analyzovat velikost volebního obvodu, jelikož si ji obce určují samy v rámci limitů daných zákonem., tyto počty mandátů jsou na obecní úrovni stejné jako počet členů zastupitelstva (viz. kapitola 3.3.1). (Outlý, 2003)

Podle některých teorií je velikost volebního obvodu rozhodující činitel, který má silnější dopad na proporcionalitu systému než jiné faktory. Velikost volebních obvodů se v praxi výrazně liší, avšak rozlišují se tři velikostní kategorie: nízká se 2 až 4 mandáty, střední s 5 až 9 mandáty a vysoká s 10 a více mandáty. V České republice je na komunální úrovni většina zastupitelstev jedním volebním obvodem. V případě, že se obec rozhodne rozdělit obec na více volebních obvodů, může se jednat o snahu přiblížit voliče k jejich reprezentantům. V obci tak mohou být vytvořeny volební obvody, tak aby se v obcích

do 10 000 obyvatel volilo v každém obvodu alespoň 5 zastupitelů, v obcích s 10 001 až 50 000 obyvateli alespoň 7 zastupitelů a v obcích s více než 50 000 obyvateli musí mít obvod alespoň 9 zastupitelů. (Balík, 2009)

3.4.4 Forma kandidatura

Forma kandidatury se liší na základě volebního obvodu. To znamená, že v jednomandátovém obvodu je používána personální kandidatura, a voliči se tak rozhodují mezi jednotlivými kandidáty. Volba je tak vysoce personalizovaná, i přesto že volič může brát v úvahu stranickou orientaci kandidátů. Tato forma kandidatury je v české republice používána ve volbách do senátu. Co se týče vícemandátových volebních obvodů, má kandidatura listinovou formu. Voliči se tak rozhodují mezi kandidátními listinami, což znamená že volí mezi politickými stranami či volební koalicí a personalita kandidátů ustupuje do pozadí. Na kandidátní listině může být více kandidátů, než kolik se rozděluje mandátů, a tak je důležité pořadí kandidátů na listině. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Kandidátní listiny mohou být rozděleny do tří kategorií. První kategorií je přísně vázaná kandidátní listina, kde volič nemá žádnou možnost měnit pořadí osob nebo hlasovat pro kandidáty z různých listin. Tento typ kandidátní listiny se v současnosti v komunálním prostředí České republiky nepoužívá. Umožňuje stranám silnou kontrolu výběru svých budoucích reprezentantů a může usnadnit zvolení etnických menšin, žen a podobně. (Balík, 2009)

Druhou kategorií jsou kandidátní listiny vázaná, kde pořadí kandidátů určuje nominující subjekt, ale volič může udělovat preferenční hlasy. Volič může udělovat preference pouze v rámci jedné volené strany, přesto má alespoň částečně možnost ovlivnit, kdo za danou stranu získá mandát. Volebním systémem je stanovena nutná výše odevzdaných hlasů, která umožní kandidátovi přeskocit spolukandidáty. V České republice se tento typ kandidátních listin používá ve volbách do poslanecké sněmovny, evropského parlamentu nebo ve volbách do zastupitelstev krajů. (Balík, 2009; Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Poslední kategorií jsou volné kandidátní listiny. I v jejich případě sestavuje pořadí kandidátů nominující subjekt, avšak volič má možnost vybírat své kandidáty z různých stran. Mandáty jsou následně rozdělovány na základě poměru všech preferencí udělených kandidátům každé strany a v jejich rámci pak kandidátům, kteří obdrželi nejvíce preferenčních hlasů. Dochází tak k posílení personalizace voleb, a tak je tento systém

v České republice používán ve volbách do zastupitelstev obcí. (Balík, 2009; Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.4.5 Struktura hlasu

Struktura hlasu velmi úzce souvisí s formami kandidatury. Jedná se o vyjádření voličových názorů a preferencí k nabízeným politickým alternativám. Způsob hlasování neboli struktura hlasu představují formu přeměny politických preferencí různých voličů do jednotné podoby hlasování. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Jediný hlas se používá v jednomandátových obvodech ne u přísně vázané kandidátní listiny ve vícemandátových obvodech. Pro vázané kandidátní listiny jsou charakteristické preferenční hlasy a pro volné kandidátní listiny se užívá kombinovaný (vícenásobný) hlas, který umožňuje dávat hlasy kandidátům z různých kandidátních listin. (Čmejrek, 2008)

Zvláštními formami vícenásobného hlasu může být limitovaný hlas, kdy je počet hlasů nižší, než počet rozdělovaných mandátů, nebo kumulativní hlas, který umožňuje voliči dát jednomu kandidátovi více hlasů nebo případně všechny své hlasy. Další zvláštní formou je dvojitý hlas, který se užívá ve smíšených volebních systémech. Volič má možnost udělit jeden hlas kandidátovi v jednomandátovém obvodu, a ještě jeden hlas kandidátní listině ve vícemandátovém obvodu. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

V České republice je pro volby do zastupitelstev obcí využíván vícenásobný hlas, kdy má volič k dispozici tolik hlasů, kolik se v obvodu rozděluje mandátů. Hlasy může udělovat napříč všemi kandidátními listinami. Může hlasovat pro jednotlivé kandidáty, ale i jednu volební stranu. Zároveň lze kombinovat oba způsoby dohromady. Volič má možnost označit celou kandidátní listinu a zároveň označit i jednotlivé kandidáty z libovolných volebních stran. Následně se počítají přednostně hlasy pro jednotlivé kandidáty a kandidátní listině je přidělen zbývající počet hlasů z celkového množství rozdělovaných mandátů. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.4.6 Volební klauzule

Volební klauzule jinak známá také jako uzavírací klauzule je jedním z primárních faktorů, který ovlivňuje proporcionalní volební systém. Jedná se o zákonem stanovenou hranici, která musí být překonána, aby mohl být politický subjekt zařazen do procesu rozdělování mandátů. Volební klauzuli je nutné odlišovat od tzv. přirozeného prahu, který je tvořen

součinností více faktorů, a to především velikostí volebního obvodu a podoby volební formule. Pokud je volební klauzule vhodně může mít mimořádné účinky proti reprezentaci malých politických stran a nežádoucí fragmentaci zákonodárského sboru. (Balík, 2009; Outlý, 2003)

V České republice se v části obcí, především v těch malých a středních, volební klauzule vůbec neuplatňuje, neboť ji převyšuje přirozený práh. Své uplatnění však najde ve velkých městech, kde zabraňuje některým subjektům v zisku mandátu. Hodnota této volební klauzule musí být ve výši alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů v obci, vyděleného počtem členů voleného zastupitelstva a vynásobeného počtem kandidátů strany. (Outlý, 2003)

Volební klauzule má ale i své riziko. Může dojít k tomu, že její redukční funkce se může změnit v konzervační funkci, která tak brání vstupu nových politických stran a stabilizuje postavení etablovaných stran. (Čmejrek, 2008)

3.4.7 Volební formule

Volební formule, jako další z klíčových faktorů proporcionálních systémů, představuje způsob, kterým jsou převáděny odevzdané hlasy na mandáty. Volební formuli lze dále rozdělit na volební kvóty a na volební dělitele. (Balík, 2009)

Volební kvóty slouží k zjištění počtu hlasů potřebných pro získání mandátu. Následně jsou touto kvótou děleny volební zisky stran. Problémem volební kvóty je v tom, že se na základě prvního výpočtu nepodaří rozdělit všechny mandáty a následně se musí složitě určovat rozdělení zbývajících mandátů. (Balík, 2009; Čmejrek, 2008)

V případě volebních dělitelů jsou mandáty přidělovány na základě toho, že volební zisky stran jsou postupně děleny řadou dělitelů. Výsledné podíly se následně seřadí podle velikosti a mandáty jsou přiděleny těm stranám, kterým byl z volebního výsledku vypočten nejvyšší podíl. Existuje několik druhů formulí založených na volebních dělitelích, které se liší posloupností dělitelů. Ty následně ovlivňují proporcionalitu voleb, jelikož některými lze posílit postavení silných stran, ale jiné mohou zvyšovat šance malých stran. (Čmejrek, 2008)

V České republice se ve volbách do zastupitelstev obcí využívá d'Hondtova volební formule, která pracuje s posloupností dělitelů 1, 2, 3 ... až celkový počet rozdělovaných mandátů. Aplikaci volební formule má na starost Český statistický úřad. Ten dělí celkový

počet platných hlasů, který obdržela kandidátní listina, postupně čísla od 1 až po číslo rovné počtu kandidátů na listině, vždy číslem o jedno vyšší. Tyto podíly jsou následně seřazeny podle velikosti až do počtu rozdělovaných mandátů. Za podíly obsažené v této řadě jsou kandidátním listinám přiděleny mandáty a následuje proces přidělení mandátů, jednotlivým kandidátům. Mandáty jsou rozděleny především podle pořadí na kandidátní listině, avšak v některých případech může dojít ke změně v pořadí kandidátů. V případě, že některý z kandidátů má o 10 % více hlasů než je průměr z celkových hlasů vydělených počtem kandidátů na listině, postupuje na první místo v kandidátní listině. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.5 Lokální stranický systém

Lokální politické systémy jsou do značné míry ovlivněny velikostí obcí. Ve velkých obcích je lokální politický systém i postavení politických stran obdobné jako na národní úrovni. Mandáty v zastupitelstvu si rozdělují především strany, které mají zastoupení i v poslanecké sněmovně. Ty bývají někdy ještě doplněny o neparlamentní strany a regionální politické subjekty. Na úrovni menších obcí je postavení parlamentních stran slabší a mnohem úspěšnější jsou sdružení nezávislých kandidátů a další lokální subjekty. (Čmejrek a kol., 2009)

3.5.1 Politická participace občanů

Participace občanů, společně s pluralitou politických sil a ochranou lidských práv a svobod, představuje klíčový prvek demokratického systému. Participace občanů tak značně ovlivňuje vývoj místní samosprávy a její fungování. Základním ukazatelem participace je účast ve volbách. Kromě toho lze za participaci občanů na veřejném životě považovat zapojení do činností zájmových skupin, občanských iniciativ nebo do aktivit územní samosprávy. Participace může mít také protestní formu, v podobě různých petic nebo akcí občanského odporu. Ty mohou vést ke vzniku místního sdružení nezávislých kandidátů, a tím k následné účasti ve volbách. Projevem občanské participace je i zájem a účast na zasedání místního zastupitelstva. Určitou formou participace je i spolková a zájmová činnost. Ty slouží k naplňování sociální funkce a rozšiřují možnosti, jak se zapojit do veřejného života v obci. (Čmejrek a kol., 2009)

Politická participace občanů je jedním z problémů demokracie na úrovni obcí. Představuje jí především volební účast, a to jak aktivní, tak pasivní. Dochází k poklesu volební účasti,

kteřá je základním ukazatelem politické participace občanů, a často je malý zájem občanů převzít odpovědnost v rámci politického procesu. Tento problém však může být různého rozsahu, a to v závislosti na velikosti obce. (Čmejrek, 2008)

Mezi další faktory obecně ovlivňující volební účast lze například zařadit právní podmínky, typ volebního systému, typ stranického systému nebo také četnost voleb a demografické podmínky. (Balík, 2009)

Role politické participace je pro obce důležitá z mnoha různých důvodů. Jedním z nich může být, že politická participace poskytuje místní samosprávě legitimitu a prostředky nutné pro efektivní rozhodování. Dalším důvodem je aktivní podpora od občanů při dosahování cílů, ale může být také chápána jako způsob, kterým jedinci dosahují vlastních cílů. V důsledku občanské participace dochází k utváření struktury, ve které si občané mohou vyměňovat své názory diskutovat své chápání důležitých otázek a hledat společné řešení. (Čmejrek, 2008)

3.5.2 Lokální politické stranictví

Role politických stran na lokální úrovni je velmi významná. Umožňuje voliči podílet se na správě obce a politické moci právě prostřednictvím politických stran. Politické strany slouží jako prostředek pro participace občanů na demokratickém procesu, jelikož strany se ucházejí o jejich přízeň a občané si z nich vybírají, ale také z toho důvodu, že se zde politicky aktivní občané sdružují. „... *politické strany představují důležitý nástroj integrace společnosti a ve svém souhrnu odrážejí politickou vůli lidu.*“ (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Pro práci s lokálním politickým stranictvím je potřeba vymezit základní typy volebních stran, které tyto systémy tvoří. První skupinu tvoří politické strany a politická hnutí, pro které je typická určitá vývojová kontinuita a organizační stabilita. Tuto skupinu lze ještě rozdělit na parlamentní politické strany, které jsou často celostátní, a na lokální politické strany, vznikající s ohledem na lokální potřeby a zájmy dané komunity. Druhou skupinu tvoří sdružení nezávislých kandidátů a další formy sdružení, pro které je typická proměnlivost, avšak klíčové osobnosti na politické scéně zůstávají. Třetí skupina je tvořena nezávislými kandidáty a jejich sdruženími. Tato skupina je typická právě pro úroveň obecní samosprávy. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.5.3 Fenomén politické nezávislosti

Nezávislí kandidáti a jejich sdružení mají na obecní úrovni početné zastoupení a jsou tak jejím charakteristickým rysem. Tento fenomén je však ovlivňován velikostí obce, a tak se projevuje jinak v nejmenších obcích, a naopak velkých obcích. Co se nejmenších obcí týče, zde představují nezávislí kandidáti hlavní a často jediný způsob formování místní samosprávy. Ve velkých obcích častěji jen doplňují stranické spektrum. Ne vždy tito kandidáti musí kandidovat samostatně, mohou být i kandidáty na kandidátních listinách parlamentních stran. (Čmejrek, 2008)

Lokální úroveň představuje pro nezávislé kandidáty ideální podmínky pro jejich činnost. V České republice je velké množství malých obcí, což je pro tyto subjekty pozitivním faktem. Obecně se však předpokládá, že sdružení nezávislých kandidátů nemá organizační stabilitu a neobjevuje se u nich kontinuita působení v politice. Existují však i výjimky stabilně fungujících sdružení, ale tyto subjekty jsou založeny primárně za jiným účelem než politickým. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.5.4 Konfliktní linie

Konfliktní linie vznikají v případě, že dojde ke střetu protichůdných zájmů většinou dvou různých skupin ve společnosti, kterých by tyto dvě skupiny rády dosáhly. Vztahy těchto skupin následně vedou ke tvorbě mechanismu a podoby stranického systému v obci. Samozřejmě může existovat i několik konfliktních linií a může dokonce docházet k jejich křížení. O konfliktní linii z hlediska formování stranických systémů lze mluvit pouze v případě, že rozdíl mezi skupinami, přeroste v otevřený konflikt trvalého charakteru. Při formování stranických systémů dochází ke vzniku konfliktní linie v případě výskytu rozdílu mezi skupinami. Tento rozdíl může být například ideologický, etnický, sociální, národnostní, geografický atd. Tyto rozdíly přerůstají v otevřený konflikt, který je trvalého charakteru, a vzniká tak politický problém vedoucí k utváření politických stran. V české prostředí, kde je složení obyvatelstva poměrně stejnorodé, dominují konfliktní linie socioekonomické, které představují rozpor mezi levicí a pravicí. Na obecní úrovni však mnoho prostoru pro ideologické konflikty není a v malých obcích častěji dochází ke konfliktům v oblasti osobních vztahů mezi politickými subjekty. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

Na obecní úrovni lze jako konfliktní linii chápat rozpor ve vizi budoucího rozvoje obce. Tyto vize by však měly být spojeny s určitou lokální osobností či stranou, aby se jednalo o faktor ovlivňující formování stranického systému. Rozpory mohou vznikat například mezi starousedlíky a novými obyvateli obcí, mezi chalupáři a místními obyvateli, mezi různými generacemi nebo mezi lidmi, kteří chtějí využít turistické atraktivitu lokality, a lidmi, který chtějí zachovat dosavadní stav obce. Další konfliktní linie mohou vznikat na základě geografického rozporu, například mezi centrem a periferií nebo mezi různými částmi obce. Konfliktní linie v malých obcích mohou vznikat i na základě historického rozporu. Ten si lze představit jako rivalitu lokálních „klanů“, která přetrvávala několik generací, avšak současná generace už často ani nezná podstatu sporu. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010)

3.5.5 Teorie koalic

Pojem koalice obecně označuje partnerství alespoň dvou subjektů, především politických stran, které získali zastoupení ve voleném orgánu. Koalice tak představuje spojení, které by mělo svým členům zajistit legislativní většinu nutnou pro prosazování svých návrhů. (Říchová, 2006)

Koalice je tedy spojení dvou a více stran. V období mezi vyhlášením výsledků voleb a ustavujícím zasedáním zastupitelstva se rozhoduje o budoucím směřování obce a o další budoucnosti orgánů obce. Lokální úroveň politiky často nebývá spojována s koaličním vyjednáváním, ale dochází k němu i když často ne zcela formálně. Koalice mohou vznikat i v malých obcích, někdy jen pro volbu členů rady či starosty, ale mohou mít i trvalý a formalizovanější charakter. (Balík, 2009)

3.5.6 Role opozice

Důležitou roli v obecním zastupitelstvu může hrát i opozice. Ta je zastupiteli obcí často chápána jako potřebná. Opozice slouží jako kontrolní mechanismus a brzdí politickou moc, jelikož ani vedení obce není neomylné a bezpochybné. Opozici lze chápat jako účinnou pojistku před nejrůznějšími pokušeními. Rozhodování zastupitelstva může být někdy komplikované nebo nejednoznačné a opozice může pomoci k nalezení kompromisu. (Müller, 2018)

Ze studie Karla B. Müllera vyplývají různé styly politické opoziční práce. Jedná se zaprvé o věcnou a konstruktivní opozici, která může být užitečná, jak je uvedeno v předchozím

odstavci. Na opačné straně stojí destruktivní opozici, které jde proti vládnoucí koalici, a jedná se o takzvané politikaření. To má pro zastupitelstvo negativní důsledky, například vypuzení jiných výborných politiků nebo nadměrnou časovou náročnost jednání a rozhodování. (Müller, 2018)

3.6 Teorie koalic – Stanislav Balík

Stanislav Balík rozeznává na základě počtu subjektů dvě hlavní třídy koalic: koalice minimálně vítězné a koalice velké. Tyto třídy lze následně rozdělit ještě na jednotlivé typy které zohledňují i ideovou vzdálenost mezi subjekty. (Balík, 2006)

Pro minimální vítěznou koalici platí dvě podmínky. Koalice musí být tvořena dvěma a více stranami disponujícími nadpoloviční většinou postů v legislativním orgánu, ale zároveň v ní není žádný člen, jehož hlasy nejsou nutné pro získání většiny v legislativním orgánu. V případě ztráty jednoho z partnerů by znamenalo ztrátu koaliční většiny. Na rozdíl od minimální vítězné koalice má velká koalice jednoho nebo více nadbytečných členů a často mají rozdílné zájmy. (Balík, 2005)

Ke třídě minimálně vítězné se řadí typy minimálně vítězné ideově propojené minimálně vítězné ideově nepropojené koalice. Ke třídě velkých koalic, jinak také nadměrných, lze přiřadit nadměrné ideově propojené a nadměrné ideově nepropojené koalice, široké koalice a všestranné koalice. Do obou tříd je však možné zařadit typ velkých koalic. (Balík, 2009)

3.6.1 Minimální vítězná ideově propojená koalice

Pro minimální vítěznou ideově propojenou koalici je typické, že má přesně tolik členských subjektů, kolik je zapotřebí k získání většiny, a zároveň k sobě mají tyto subjekty ideově blízko. Tato koalice spolu s jednostrannou exekutivou představuje typ koalice, který je nejlogičtější řešením povolební situace, a to jak z pohledu teorie racionální volby, ale i z pohledu optimálnosti ideové propojenosti. Subjekty se tak při vytváření této koalice řídí motivy teorie racionální volby, díky čemuž maximalizují politický vliv na vynaložení co nejmenší energie. (Balík, 2009)

Tento druh koalice navíc nejvíce podporuje soutěživost stranického systému, jelikož voličům dává velkou naději možné změny politiky, která bude způsobena odlišnými volebními výsledky v příštích volbách. (Balík, 2009)

3.6.2 Minimální vítězná ideově nepropojená koalice

Jako koalice minimální vítězná ideově nepropojená je charakterizována koalice, která je složená z nejmenšího možného počtu členů, který je dostačující pro získání většiny, avšak tyto subjekty nejsou ideově propojené. Jejich součástí tak je subjekt z opačné části politického spektra, a mezi těmito subjekty se musí nacházet alespoň jeden subjekt mimo tuto koalici. Jedná se tak o poměrně zvláštní typ koalice. (Balík, 2009)

V tomto druhu koalice dochází ke spolupráci ideově nepřibuzných stran a v opozici zůstává více politických subjektů. Od velké koalice se liší tím, že tato koalice nezahrnuje dva hlavní reprezentanty ideového spektra. (Balík, 2009)

Ke vzniku této koalice dochází převážně ve dvou situacích. V prvním případě není vítěz voleb schopen sestavit minimální vítěznou ideově propojenou koalici, protože nemá, s kým tuto koalici uzavřít. A tak aby se nemusel spojit s reprezentantem druhého hlavního pólu, utvoří raději koalici s menší stranou ideově vzdálenou, ale zachová si jako větší strana významnou pozici. Ve druhém případě by bylo možné utvořit ideově propojenou koalici, avšak z personálních důvodů k jejímu vytvoření nedojde. (Balík, 2009)

3.6.3 Nadměrná ideově propojená koalice

Pro fungování nadměrné ideově propojené koalice jsou důležité dva faktory. Prvním faktorem je, že této typ koalice patří do třídy nadměrných neboli velkých koalic, a tudíž v této musí být přítomen nadbytečný člen, bez něhož by si koalice stále zachovala většinu. Druhým faktorem je nutnost ideové propojenosti členů koalice a mezi členy tak nesmí být zástupce protikladného ideového pólu. (Balík, 2009)

Zdánlivě tak může tato koalice připomínat širokou koalici například v případě, kdy tři ideově blízké subjekty vytvoří výraznou většinu proti dvěma jiným subjektům. Avšak v případě nadměrné ideově propojené koalice jsou všichni členové koalice ideově propojení. Nemusí tak docházet k výrazným kompromisům mezi členy koalice. (Balík, 2009)

Důvodů proč tyto koalice mohou vznikat je několik. K jejich vzniku dochází často v systémech, kde je pro rozhodování nutná nadpoloviční většina všech členů, jako je tomu právě například u českého komunálního systému. Ke vzniku těchto koalic dochází také v případě, že opozice vystupuje proti vládě jednotně a minimální vítězná koalice by měla nejtěsnější většinu. Proto je pro ni v tu chvíli výhodnější, pokud je to možné, rozšířit

koalici o menší ideově blízký subjekt. Tato koalice ale také může například vzniknout v případě, kdy dochází k dominanci vítězné politické strany, která však sama nedosahuje nadpoloviční většiny. Přestože by stačil jeden subjekt pro dosažení nadpoloviční většiny, přizve k sobě do koalice raději více menších ideově blízkých členů, aby žádný z nich neměl exkluzivní pozici a nemohl tak větší stranu vydírat. K této situaci může však dojít i ze strany menšího partnera. (Balík, 2009)

3.6.4 Nadměrně ideově nepropojená koalice

Typ nadměrně ideově nepropojené koalice se příliš často neobjevuje. Jedná se o koalici, která je téměř shodná s předchozím typem, ale oproti němu je tvořena ideově vzdálenými členy. Podobá se také ale minimální vítězné ideově nepropojené koalici, ale rozdíl je v přítomnosti minimálně jednoho člena, který je nadbytečný. (Balík, 2009)

Tento typ koalice se nachází na pomezí velké a široké koalice, a tak se často vedou debaty, zda tento typ spolupráce není spíše koalicí velkou nebo širokou. (Balík, 2009)

Důvody proč uzavřít tuto koalici jsou podobné jako ideově propojené koalice, avšak v tomto případě bude cena za spolupráci se subjektem ideově vzdálenějším v dané situaci nižší, než by byla v případě spolupráce s ideově bližším partnerem. Tento bližší subjekt by totiž mohl mít větší požadavky nebo potencionálně větší sílu. (Balík, 2009)

3.6.5 Velká koalice

Velká koalice, jako typ koalice, vzniká spojením alespoň dvou programově vzdálených sil, a zároveň mimo ni v opozici zůstávají alespoň dva protivníci, a to v situaci kdy je možné uzavřít minimálně vítěznou koalici. (Balík, 2005)

Jedná se o spolupráci dvou dominantních protikladných aktérů, avšak za určitých podmínek mohou tito dva aktéři spolupracovat i s dalšími menšími, středovými subjekty. Ke vzniku velkých koalic dochází nejčastěji z důvodu z důvodu zvětšení šance na podporu v legislativním orgánu, z důvodu zmenšení počtu členů koalice nebo z důvodu marginalizace opozice. „Často je zde také ukryt motiv „touhy po bezpečí“, kdy výměnou za menší úspěch v oblasti personální, příp. programové se minimalizuje velikost opozice a potencionálně se zklidňuje veřejné mínění.“ (Balík, 2009) Při vytváření velkých koalic je předpoklad, že tato spolupráce, bude přesahovat i do dalších volebních období. (Balík, 2009)

3.6.6 Široká koalice

Široká koalice vzniká v případě, kdy se spojí téměř všechny politické subjekty, avšak z ideologických důvodů ponechají mimo koalici jednoho relevantního politického partnera. Tento druh koalice lze nazvat také například jako duhovou koalici. (Balík, 2005)

Podmínkou pro tento typ koalice je, že musí mít více než dva členy, jelikož jinak by se jednalo čistě o velkou koalici. Zároveň platí, že v této koalici musí být více subjektů, než je zapotřebí k získání nadpoloviční většiny, jelikož je tento typ spojen s třídou velké koalice. (Balík, 2006)

Tento druh koalice vzniká ve snaze zapojit co největší množství subjektů do společné zodpovědnosti. Zároveň však existují důvody, proč se nemůže jeden ze subjektů zapojit. Spojenství tak může být uzavřeno proti onomu subjektu nebo pouze bez onoho subjektu. V případě koalice bez jednoho subjektu má koalice blíže k všestranné koalici a často se v ní v následujících volbách promění. U koalic proti nějakému subjektu jde především o snahu ochrany před vyloučeným aktérem a pro ostatní aktéry je to tak silnější motiv se spojit než jejich programy. (Balík, 2009)

3.6.7 Všestranná koalice

Všestranná koalice je spojena se třídou koalice velké. Tato koalice může být na různých úrovních stranicko-politického systému označována různými termíny, ale vždy bude obsahovat prefix vše-. Lze se tedy setkat s koalicí všeobecní, všekrajskou nebo všestátní. V případě vše stranické koalice se na formování exekutivy podílejí všechny relevantní politické síly, a žádná se veřejně nedistancuje. (Balík, 2006)

K utváření všestranných koalic může docházet z pragmatických důvodů na základě strategického myšlení jednotlivých aktérů. Tento druh koalic je pro vítězný subjekt, který by mohl utvořit minimální vítěznou koalici, výhodnější, jelikož je pravděpodobné, že by ostatní subjekty v případě změny rozložení politických zachovali podobně. Zainteresované strany tak zároveň respektují vůli voličů, kteří si takto složenou exekutivu přejí. (Balík, 2009)

3.7 Lokální koalice – Petr Jüptner

Zatímco ve většině případů je teorie koalic zkoumána na celostátní úrovni, Petr Jüptner se ve své práci zaměřil na zkoumání komunálních koalic. Při aplikaci teorie koalic na

komunální politiku je nutné najít ekvivalent pojmů vláda, premiér, parlament a politické strany. Vládu lze chápat jako obecní radu, parlament představuje zastupitelstvo obce a roli premiéra plní starosta. Problém je u politických stran. Ty plní na obecní úrovni jiné funkce než na parlamentní úrovni, a kromě klasických politických stran se zde objevují i nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů. (Jüptner, 2004)

Objevují se dva cíle koaličního jednání. Prvním je snaha o získání exekutivních postů, typická pro americkou tradici koalice, a druhým je snaha o prosazení politického programu, která je typická pro evropskou tradici. Na komunální úrovni se vyskytují i takové subjekty, které usilují o více cílů, ale i takové subjekty, které berou svoji roli jen jako společenskou. (Jüptner, 2004)

Komunální úroveň nevykazuje jednotné rysy a nelze ji tak zkoumat jako jeden celek, ale je nutné ji chápat jako tisíce nezávislých mikrosvětů. Na základě společných atributů zjištěných během výzkumu lze komunální politické systémy rozdělit do minimálně čtyř kvalitativně odlišných typů především podle velikosti obcí. (Jüptner, 2004)

3.7.1 Nejmenší obce

Jako nejmenší obce jsou chápány obce 1 700 obyvatel. V těchto systémech často kandidují nezávislí kandidáti a jejich sdružení a formálně zde existují maximálně dvě politické strany. Tradiční politické strany na této úrovni působí spíše na bázi spolku, s malým počtem členů. Dle názoru některých obecních představitelů nezáleží na tom, za koho jedinec kandiduje, jelikož většina kandidátů za politické strany to bere jako nutné zlo a vůbec se ke straně nehlásí. Dle některých starostů by na této úrovni bylo dokonce lepší rozdělovat mandáty podle největšího počtu obdržených hlasů, bez ohledů na kandidátní listiny. Někteří by zároveň upřednostňovali přímou volbu starosty. (Jüptner, 2004)

Na úrovni nejmenších obcí tak vládou nejčastěji nezávislí kandidáti, a to jako jednotlivci, sdružení nebo nezávislí na kandidátkách stran. Vzhledem k tomu, že se na této úrovni mají volby osobnější charakter a často se volí podle osobnosti kandidáta, představují nezávislí pracovitost a schopnost spolupráce. Vše je na této úrovni řízeno především selským rozumem. Schůze místních politických subjektů se často nekonají, nebo mají pouze společenský charakter. (Jüptner, 2004)

Konstrukce koalic v nejmenších obcích je poměrně výjimečná. Vzhledem k tomu, že v nejmenších obcích často kandiduje každý, kdo může, dochází zde k utváření koalic také

na principu „každý s každým“. Zastupitelstva v těchto obcích však působí spíše jako velká rodina. Malý počet koalic vznikajících na této úrovni je možné vysvětlit tím, že se na této úrovni nevolí rada obce a role starosty není tak prestižní. (Jüptner, 2004)

3.7.2 Obce menší střední velikosti

Obce menší střední velikosti mají počet obyvatel v intervalu od 1 701 do 9 000. Se vzrůstající velikostí obce se na úkor nezávislých kandidátů na politické scéně stávají úspěšnějšími politické strany, mezi které však lze zahrnout i sdružení nezávislých kandidátů a regionální strany. Zvolení kandidáti jsou ovšem často bez politické příslušnosti k některé z politických stran. (Jüptner, 2004)

System v těchto obcích je velice nesourodý. V některých obcích se stále nepořádají schůze jednotlivých subjektů, nebo se scházejí před zasedáním zastupitelstva. Dále přetrvává nesoutěživý systém velké rodiny, avšak objevují se už i soutěživé systémy. Často dochází i kombinaci obou typů. Na úrovni menších středních obcí se výjimečně sestavuje až deset kandidátních listin politických stran. Kandidátní listiny jsou často tvořeny takzvanými „jádry“ a „křovím“. Jádra představují místní aktivisty z různých kandidátních listin, kteří mají skutečný zájem o místní politiku a chtějí se na ní aktivně podílet. Křoví naopak představuje kandidáty, kteří nemají skutečný zájem získat mandát v zastupitelstvu obce, ale účelem na kandidátních listinách je maximalizovat volební zisk. (Jüptner, 2004)

Politické strany působící na komunální úrovni lze rozdělit do několika skupin. První skupinou jsou strany působící i na celostátní parlamentní úrovni a druhou skupinou jsou regionálně-komunální strany, které umožňují politickou participaci na komunální úrovni. Ty je možné dále členit na strany regionální, univerzálně komunální a lokálně komunální. Poslední typ se však v tomto druhu obcí nevyskytuje. (Jüptner, 2004)

Velkou roli stále hrají osobní vztahy, do tvorby koalic se tak nepromítají ideologické faktory a stále tak vznikají koalice typu „každý s každým“ a neútočí proti sobě. Termín koalice se na této úrovni objevuje zřídka, lze se s ním setkat například v souvislosti s obsazením postů uvolněných zastupitelů. (Jüptner, 2004)

3.7.3 Obce větší střední velikosti

Obce větší střední velikosti mají počet obyvatel v rozmezí 9 001 - 45 000 obyvatel. V tomto typu obcí převažují už spíše kandidátní listiny politických stran či hnutí, které bývají

doplněné maximálně dvěma nezávislými sdruženími. V politických stranách už jsou často registrovanými členy. Nezávislí kandidáti bývají členy regionálně-komunálních stran, které mají většinou jen několik členů. Na této úrovni se začínají objevovat i lokálně komunální strany. Místní politické subjekty už se začínají pravidelně scházet. (Jüptner, 2004)

V obcích větší střední velikosti se často objevuje polosoutěživý systém, kde jsou exekutivní posty obsazovány s ohledem na výsledky voleb a mezi volbami je zde snižena míra soutěživosti. Objevuje se i čistě soutěživý typ systému, ale nesoutěživý se zde už téměř nevyskytuje. (Jüptner, 2004)

V tomto typu obcí je stěžejní tvorba exekutivních koalic, které jsou po volbách podstatné pro volbu starosty, místostarostů a dalších členů rady. Nejčastěji je možné se na této úrovni setkat s velkými koalicemi, které zajišťují koalici výraznou většinu v zastupitelstvu, ale zároveň nezahrnují celé politické spektrum. (Jüptner, 2004)

3.7.4 Největší obce

Největší obce musí mít více než 45 000 obyvatel a jedná se tak už především o statutární města, která jsou ještě dále územně členěna. Na této úrovni dominují už jen politické strany a nezávislí kandidáti již vůbec nepůsobí, jelikož vzdálenost mezi voličem a kandidáty je velká. Počet kandidujících stran se pohybuje v průměru kolem devíti až desíti. Své uplatnění zde měla pětiprocentní hranice pro vstup, měla srážející účinek a docházelo tak často k předvolebním koalicím. Dlouhou dobu bylo rozložení politických sil obdobné jako na celostátní úrovni. (Jüptner, 2004)

Systém je na této úrovni soutěživý a funguje často na principu vlády a opozice, přesto se objevují názory, že by mělo zastupitelstvo fungovat jako velká rodina. Nejvyšší posty už mají kandidátům co nabídnout a dochází zde k rozdělování finančních prostředků. (Jüptner, 2004)

Pro tento systém jsou povolební koalice samozřejmostí a často dochází už k tvorbě předvolebních koalic. Na této úrovni je možné se běžně setkat s minimálními koalicemi, kterým jde předně o koncentraci moci než o prosazení programu, ale tyto koalice se často ještě rozrostou. Časté jsou i velké koalice, jejichž cílem je rovnováha v koalici, nebo například eliminace některé jiné strany. Koalice se na této úrovni mohou utvářet napříč politickým spektrem bez zábran v podobě ideových bariér. (Jüptner, 2004)

3.8 Suburbanizace a její politické důsledky

Proces suburbanizace může mít v některých obcích vliv na místní samosprávu, na její fungování i formování. Suburbanizace je trend prostorového rozšiřování měst do okolní venkovské a přírodní krajiny. Dochází tak k výstavbě nových obytných okrsků a komerčních zón v příměstských zónách. Jedná se o radikální a poměrně nevratnou změnu v systému osídlení a využívání krajiny. Suburbanizaci by se měla věnovat pozornost od počátku, aby bylo možné zajistit udržitelný rozvoj těchto oblastí. (Sýkora, 2002)

„Suburbanizace se rozvíjí především v zázemí našich největších měst Prahy a Brna.“
(Sýkora, 2002)

Suburbanizace představuje příchod nových lidských aktivit jako jsou bydlení, obchod, výroba či skladování do lokalit mimo zástavbu města, ale stále v rámci metropolitního území. V menší míře dochází k suburbanizaci i v okolí menších měst. Aby se však jednalo o suburbanizaci, musí být tato nová výstavba oddělena rozsáhlejšími neurbanizovanými prostory. Časem může dojít k pohlcení této lokality kompaktním městem. Dochází ke změně způsobu využití území, jelikož zemědělská výroba je nahrazována rodinnými domy, nákupními centry a industriální zónou. Faktory ovlivňující proces suburbanizace mohou být například dobrá dopravní dostupnost, relativně levné pozemky, růst příjmů obyvatelstva, kvalita životního prostředí nebo změna sociálního prostředí. (Sýkora, 2002)

Pro tuto práci jsou důležité politické důsledky a dopady suburbanizace na fungování místní samosprávy. Dlouhou dobu politickým důsledkům nebyla věnována pozornost, jelikož v popředí byly důsledky environmentální, sociální nebo dopravní. Podle řady výzkumů a srovnání suburbanizace v České republice nevede k rostoucímu nezájmu o politické dění ani ke snižování volební účasti v komunálních ani v parlamentních volbách. V České republice příliv nových obyvatel, často vzdělanějších a bohatších, než byli původní obyvatelé obcí, zvyšuje sociální různorodost obcí. Participace ve volbách bývá ovlivněna i velikostí obce z hlediska počtu obyvatel – čím je menší, tím větší je volební účast. (Vobecká, Kostecký, 2007)

Na základě případové studie provedené Janou Vobeckou a Tomášem Kosteckým byly identifikovány některé možné dopady suburbanizace na fungování místní samosprávy. Obecně suburbanizací došlo k tomu, že nový obyvatelé svou odlišností od původních

obyvatel vnesly do lokální politiky nová témata a nové aktéry. Bylo vymezeno i několik faktorů, které mají na lokální politiku vliv. (Vobecká, Kostecký, 2007)

Politický vývoj v obci ovlivňuje například samotný začátek procesu suburbanizace, v důsledku změn po roce 1989. Příměstské lokality byly pro investory zajímavější jak dostupností a cen pozemků. Docházelo také ke zlepšování ekonomické situace a k poptávce po dražším kvalitním bydlením. Mezi faktory lze jednoznačně zařadit i geografické podmínky, jako je poloha nebo dopravní dostupnost. Podstatným faktorem je i demografická a socioekonomická struktura obyvatel, k jejímuž narušení suburbanizací dochází. V důsledku existence často protikladných požadavků různých věkových nebo socioprofesionálních skupin může v obcích docházet ke konfliktům při prosazování zájmů těchto odlišných skupin. (Vobecká, Kostecký, 2007)

Samotná suburbanizace má několik zřetelných politických důsledků. Jedním z nich je zapojování nově příchozích obyvatel do místní politiky, ale i místních spolků. Nové obyvatele motivuje k účasti v místní samosprávě nespokojenost se současným vedením nebo obecný zájem podílet se na dalším rozvoji obce a mít přístup k dění v obci. Důsledkem může být i generační obměna v politickém vedení, ke které dochází ze dvou příčin. Zaprvé vznikají nová politická uskupení nebo zadruhé současné vedení se nezvládá přizpůsobit novým podmínkám. Dalším důsledkem suburbanizace je často urychlení revitalizace obce a rozvoj infrastruktury. Samospráva získává prostředky od investorů a může je tak věnovat na rozvoj infrastruktury v obci. Tím došlo k vytvoření tlaku na profesionalizaci orgánů místní samosprávy, aby byly rovnocennými a připravenými partnery pro investory. Suburbanizaci je možné přičíst i posouvání voličských preferencí směrem doprava. Tento fakt je alespoň částečně lze přičíst tomu, že přibývají vzdělanější a bohatší obyvatelé, kteří jsou často pravicově orientovaní. (Vobecká, Kostecký, 2007)

S nově příchozími obyvateli musí místní samospráva řešit nová témata. Jedná se především o praktické otázky jako je kapacita a výstavba mateřských nebo základních škol nebo rozvoj možností vyžití pro děti. Měly by být zajištěny i různé typy služeb v oblasti volnočasových aktivit. Řeší se i vzhled lokality a krajiny, tak aby zůstal zachována původní idea čistého a klidného prostoru k životu. Klade se důraz i na budování turistických cest, ale i na výsadbu nové zeleně a ochranu původní zeleně. S rostoucím počtem obyvatel je nutné také řešit problém kapacity místních komunikací a bezpečnost. (Vobecká, Kostecký, 2007)

4 Praktická část

Praktická část práce bude věnována především analýze vývoje místní samosprávy v obci Mukařov, okres Praha – východ, v období od roku 1994 do roku 2018. První část bude zaměřena nejprve na popis obce a seznámení s její historií, dále na strukturu obyvatelstva, vybavenost obce, na organizace a spolky, které v obci působí, a na spolupráci s dalšími obcemi. V druhé části bude provedena analýza volebních výsledků za jednotlivá volební období, celkové shrnutí a zhodnocení politické situace a vývoje místní samosprávy v obci, ale také zde budou popsány jednotlivé orgány místní samosprávy.

4.1 Obecné seznámení s obcí

Obec Mukařov, které bude věnována tato práce, se nachází ve Středočeském kraji, konkrétně v okrese Praha – východ. K obci patří i další dvě vesnice, a to Srbín a Žernovka. Celková výměra obce je zhruba 633 hektarů. Počet stálých obyvatel v obci Mukařov je v současné době přes 2500. Obec leží nedaleko města Říčany, které jsou pro Mukařov obcí s rozšířenou působností. Říčany plní funkci pověřeného úřadu, matričního úřadu, živnostenského úřadu, finančního úřadu a stavebního úřadu. Díky strategické poloze obce, která se nachází na silnici první třídy mezi Prahou a Kutnou Horou, je v obci zajištěno dobré automobilové spojení, ale i poměrně dobré autobusové spojení s Prahou. Prostřednictvím pěti autobusových linek z osmi, které v obci jezdí, mají místní občané možnost se dostat přímo do Prahy. Obec Mukařov na mapě můžeme vidět v příloze č. 1. (Mukařov.cz; rozhovory)

Pro zastupitele obce Mukařov jsou a budou občané a obec na prvním místě. Místní zastupitelé chápou obec jako svůj domov, jako místo, které chtějí rozvíjet pro dobro své i všech, kteří v obci žijí a v budoucnu případně žít budou. Obec Mukařov se stále rozrůstá, a tak je nutné uzpůsobovat podmínky pro život stále většího počtu obyvatel. Strategická poloha obce v blízkosti Prahy, na hlavním tahu na Kutnou Horu, ale zároveň krásná okolní příroda a bohaté lesy vytvářejí ideální podmínky pro pohodlný život. Místním zastupitelům a místním organizacím je tak jasné, že do budoucna musí počítat s dalším rozvojem obce, a to jak pro dobro starousedlíků, ale i nových příchozích. Dle zastupitelů ovlivňují chod obce také okolní malé obce, které se též rozrůstají. Obec Mukařov tak musí zajišťovat některé služby i pro tyto obce a často slouží jako takový propojovací uzel na cestě z těchto menších obcí. (rozhovory)

V České republice se nacházejí i další obce a vesnice s názvem Mukařov. První Mukařov se nachází v okrese Mladá Boleslav, další je součástí obce Malá Skála v okrese Jablonec nad Nisou a poslední je součástí obce Lovečkovice v okrese Litoměřice. Mapu, na které je znázorněna poloha všech obcí a vesnic s názvem Mukařov, lze nalézt v přílohách pod číslem 2. (Mukařov.cz)

4.1.1 Historie a vývoj obce

První zmínky o obci se objevují ve 12. století. Podle legendy vznikl Mukařov a Srbín předáním manských údělů chrabřým vojínům Mukarovi a Srbovi z družiny krále Vladislava II., po kterých nesou tyto části obce své názvy. Obec Žernovka získala svůj název na základě toho, že se zde dříve v lomech vyráběly mlýnské kameny pro ruční mlýny na obilí – „Žernovy“. (Mukařov.cz; rozhovory)

Ve 14. století se objevují první písemné zmínky o obci Mukařov. Ty potvrzují, že již v té době zde byl kostel. Mukařov patřil pod tehovské panství, které měnilo majitele až do 16. století, kdy se stalo součástí kosteleckého panství. Jeho součástí byl Mukařov až do pozemkové reformy po vzniku Československé republiky. Části obce Žernovka a Srbín nemají rozsáhlou samostatnou historii, ta je tak spjata s historií Mukařova v rámci černokosteleckého panství. (Mukařov.cz; rozhovory)

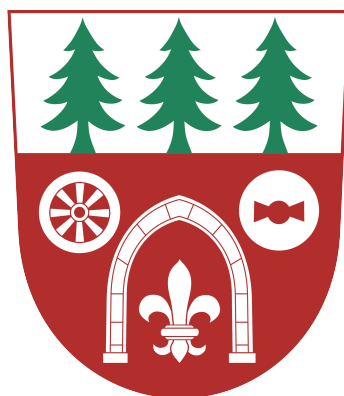
V průběhu 30. leté války byl Mukařov velmi zničen, a tak se vývoj území na dlouhou dobu zastavil. Pomalu se obec začíná opět rozvíjet v 19. století, ale na přelomu 20. století zde podle Ottova slovníku naučného bylo pouze 11 domů. Výrazněji se začalo území rozvíjet až po 1. světové válce. Území se stalo díky své poloze a okolní přírodě, rybníkům a lesům výletním víkendovým útočištěm pro Pražany. V období mezi válkami se zde několikanásobně zvedl počet obyvatel i počet rekreačních chat. Obec se dále rozrůstala i v druhé polovině 20. století. Další vlna růstu obce přišla s restitucemi pozemků po sametové revoluci a následně s trendem stěhování obyvatel z Prahy do klidu menších obcí v jejím dosahu. Následkem této vlny došlo k postupnému prorůstání Mukařova a Srbína, ale i k nedostatku místní infrastruktury a služeb, například chybějící chodníky, nedostatečná kapacita škol atd. (Mukařov.cz; rozhovory)

Obec ve své současné podobě, tedy s částmi Mukařov, Srbín a Žernovka, vznikla až v roce 1991. Do té doby byl od roku 1980 součástí obce i sousední Tehovec. Žernovka patřila k obci Mukařov již od roku 1961 a Srbín od roku 1979. (Mukařov.cz; rozhovory)

4.1.2 Znak obce

Obec Mukařov má na základě rozhodnutí zastupitelstva od roku 2009 vlastní znak a vlajku. Původně bylo veřejnosti představeno 18 variant znaků a vlajek, ze kterých veřejnost vybrala dvě varianty. Ty byly následně skombinovány a do současné podoby znaku a vlajky. Znak obce je na obrázku č. 1 a vlajka obce je součástí práce jako příloha č. 3. (Mukařov.cz)

Obrázek 1 – Znak obce Mukařov

Zdroj: Mukařov.cz

Každý symbol na znaku či vlajce má svůj význam. Lilie a gotický kamenný oblouk kolem ní představují kostel Nanebevzetí Panny Marie, který je významnou stavební památkou v Mukařově. Lilie dále ještě navazuje na historickou Mukařovskou farní pečeť a gotický oblouk připomíná navíc bohatou tradici kamenolomů a opracování kamene na území obce. Vozové kolo nalevo od oblouku je symbolem polohy obce na křižovatce historických cest a připomíná zájezdní hostinec Buda u Srbína. Napravo od oblouku je žernov – mlýnský kámen. Ten prezentuje místní část Žernovka a připomíná stejně jako gotický oblouk těžbu kamene na území obce. Trojice smrků představuje počet částí obce (Mukařov, Srbín, Žernovka), a také vyjadřuje lokalizaci obce, která se nachází v lesní krajině. Svě odůvodnění má i vodorovné dělení štítu, které je odvozené od zlato-červeně děleného rodového znamení Lichtenštejnů, kterým patřilo černokostelské panství, jehož součástí byly po staletí i místní části. Vlastní význam mají i zvolené barvy – zelená představuje barvu lesů a stříbrná společně s červenou představují českou zemskou příslušnost obce a založení obce členy královské družiny. (Mukařov.cz)

4.2 Struktura obyvatelstva obce

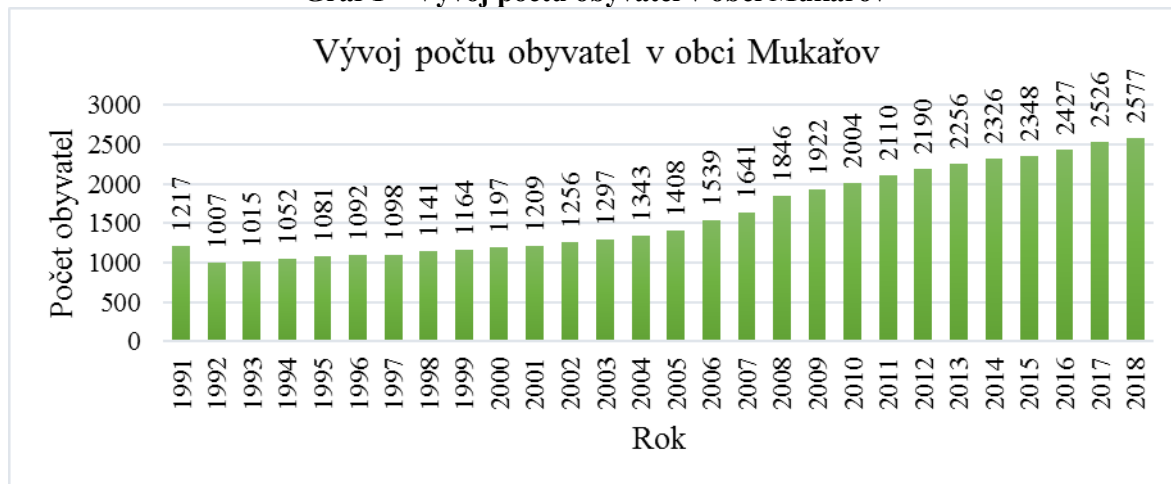
Údaje, potřebné pro zpracování této kapitoly, byly čerpány především z výsledků Sčítání lidu z roku 2011 a statistických údajů získaných Českým statistickým úřadem. V některých případech dochází k tomu, že se tyto údaje v důsledku způsobu zjišťování jednotlivých ukazatelů liší. Údaje ze Sčítání lidu jsou však komplexnější, a tím komplexnější i pohled na strukturu obyvatelstva jednotlivých obcí.

Oddíl věnovaný struktuře obyvatelstva v obci a oddíl věnovaný sociální a ekonomické úrovni jsou pro tuto práci důležité z toho důvodu, že popisují život v obci. Život v obci, složení obyvatelstva a jejich spokojenost jsou významnými faktory, které značně ovlivňují podobu místní samosprávy a její vývoj.

4.2.1 Vývoj počtu obyvatel obce

Jak již bylo uvedeno dříve, obec Mukařov se stále rozrůstá a roste i počet obyvatel, kteří zde žijí. To je zřejmé i na grafu č. 1. K tomuto nárůstu dochází především díky přistěhovalcům z jiných obcí, a to především z Prahy. Jak je z následujícího grafu zřejmé, od roku 1993 kdy vznikla samostatná Česká republika se počet obyvatel obce Mukařov zvýšil až 2,5 krát. (Czso.cz)

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel v obci Mukařov

Zdroj: Czso.cz, vlastní zpracování

V období od roku 1869 do roku 1900 měla obec Mukařov jen něco málo přes 400 obyvatel. V dalších letech až do roku 2001 docházelo k pozvolnému nárůstu počtu obyvatel, kdy se obec v roce 2001 dostala před 1200 obyvatel. V následujících letech se však nárůst počtu obyvatel začal zvyšovat vyšším tempem. Je nutné podotknout, že přirozený přírůstek obyvatel v obci není příliš vysoký, avšak do obce se stěhuje velké

množství lidí. A i přesto, že značná část obyvatel obec opouští, počet obyvatel stále roste. Místní samopráva tak musí na tuto skutečnost reagovat, přizpůsobit se jí a začít řešit nové problémy, jako jsou místa ve školách nebo doprava. (Czso.cz; Sčítání.cz)

4.2.2 Věková struktura obyvatel obce

Na základě údajů získaných během Sčítání lidu v roce 2011 a zaznamenaných v grafu č.2 je zřejmé, že největší část obyvatelstva obce tvoří děti do 14 let. Celkový počet obyvatel obce Mukařov získaný v průběhu sčítání byl 2 196 obyvatel. Z toho 441 obyvatel je ve věku právě do 14 let. Těsně v závěsu je skupina obyvatel ve věku od 30 do 39 let, kterých bylo 439. Naopak nejméně početnou skupinou jsou obyvatelé ve věku nad 80 let, kterých v obci žilo 66, ale i to je na takto vysoký věc úctyhodné číslo. (Sčítání.cz)

Graf 2 – Věkové rozložení obyvatel v obci Mukařov dle Sčítání lidu 2011

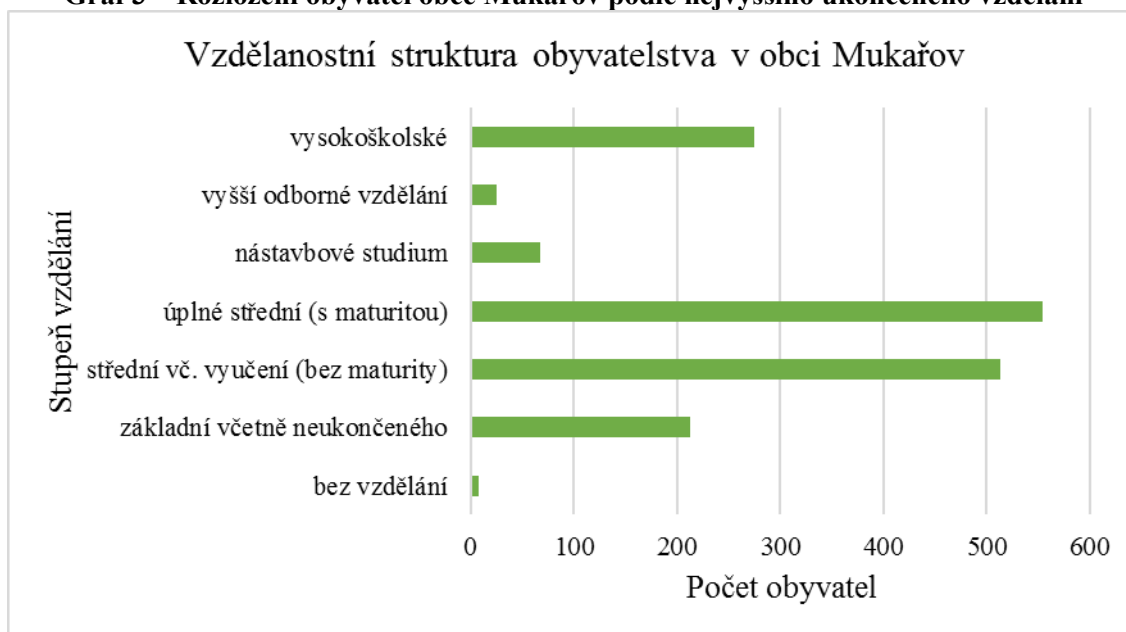
Zdroj: Scitani.cz, vlastní zpracování

Při rozdělení obyvatelstva podle produktivního věku, na základě údajů ke konci roku 2018, lze zjistit, že 1549 obyvatel z 2577 obyvatel obce je ve věku od 15 do 64 let, což v České republice představuje produktivní věk. V postproduktivním věku (nad 65 let) bylo 438 osoba a v předproduktivní věku (do 14 let) žilo v obci 590 osob. Přesto však počet osob, které jsou skutečně produktivní bude jiný, protože ne každý v produktivním věku pracuje, a naopak ne každý v postproduktivním věku již nepracuje. Pozitivně lze hodnotit fakt, že v posledních letech dochází k nárůstu počtu obyvatel v produktivním a předproduktivním věku, což je jedním z pozitivních důsledků procesu suburbanizace, ke kterému na území obce dochází. (Czso.cz)

4.2.3 Vzdelanostní struktura obyvatel obce

Nejprve je nutné podotknout, že se údaje týkající se vzdelanostní struktury získané během Sčítání lidu 2011 týkají pouze obyvatel starších 15 let. Z následujícího grafu č. 3 vyplývá, že největší část populace obce Mukařov tvoří osoby se středoškolským vzděláním, a to jak s maturitou, tak obdobně i bez maturity s vyučením. Občané se středním vzděláním, tak v roce 2011 tvořili téměř polovinu tehdejšího počtu obyvatel. Jednalo se totiž o 1067 obyvatel z 2110 celkového počtu obyvatel obce Mukařov. (Sčítání.cz)

Graf 3 – Rozložení obyvatel obce Mukařov podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Zdroj: Scitani.cz, vlastní zpracování

V porovnání s rokem 2001 došlo k nárůstu u všech stupňů vzdělání. Nejvíce vzrostl počet osob s úplným středním vzděláním téměř dvojnásobně a to o 274 osob. Druhý největší nárůst je u osob s vysokým vzděláním a to ze 105 osob na 275 osob. Tento fakt je možné přisoudit suburbanizaci, při které dochází ke zvyšování vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v obcích, kam směřují. (Sčítání.cz)

4.2.4 Demografická studie obce Mukařov

Obec Mukařov si vzhledem k růstu počtu obyvatel nechala vypracovat několik demografických studií. První i druhá se týkaly Mukařovska a okolních obcí a došlo k ní s ohledem na kapacitu základní školy v Mukařově. Druhá studie potvrzuje předpoklady z první studie. Vznikla i třetí studie, která předpokládá, že podle dosavadního vývoje počtu obyvatel, dosáhne Mukařov kolem roku 2025 nebo 2026 počtu 3000 obyvatel. (rozhovory)

4.3 Sociální a ekonomická úroveň obce

4.3.1 Ekonomická aktivita obyvatelstva obce

Dle údajů získaných během Sčítání lidu 2011 je zřejmé, že v tomto roce v obci žilo 1087 ekonomicky aktivních lidí. Z tohoto počtu bylo v obci Mukařov 61 nezaměstnaných osob. Z celkového počtu 1026 zaměstnaných osob, tvoří 81 osob pracujících důchodci a 30 osob ženy na mateřské dovolené. Oproti roku 2001 došlo k nárůstu jak pracujících seniorů, tak žen na mateřské dovolené. Stoupl však i počet nezaměstnaných osob, avšak s celkovým nárůstem počtu obyvatel se není čemu divit. (Sčítání.cz)

Vzhledem k poloze obce a suburbanizaci se dá předpokládat, že ekonomicky aktivní obyvatelé budou často za prací dojíždět například do Prahy. Dle údajů z roku 2011 vyjíždělo za prací 499 obyvatel, a z toho 340 obyvatel, což je téměř třetina ze zaměstnaných osob, dojíždělo za prací do jiného kraje. (Sčítání.cz)

Co se týče podnikatelských subjektů, je v obci registrováno 819 podniků ke konci roku 2019, avšak zjištěná aktivita je pouze u 474 podniků. Z těchto 474 podniků tvoří 379 subjektů fyzické osoby, především podnikající dle živnostenského zákona, a 95 právnických osob, především obchodních společností. Největší část z podniků se zjištěnou aktivitou tvoří kategorie G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel a kategorie M Profesní, vědecké a technické činnosti. Nejméně zástupců mají v obci kategorie Q Zdravotní a sociální péče, K Peněžnictví a pojišťovnictví, ale to je u takto malé obce pochopitelné. (Czso.cz)

4.3.2 Občanská vybavenost a služby

V obci Mukařov je zřízena pobočka České pošty, která sídlí v přízemí budovy obecního úřadu. Otevřeno má každý všední den a sobotu dopoledne. V obci fungují dva obchody s potravinami, které mají otevřeno každý den, květinářství, tabák, obchod s cyklistickými potřebami a prodejna domácích potřeb a elektra. Působí zde například i tři restaurace, pension, jízdárna, kadeřnictví, pedikúra nebo reklamní agentura. Co se týče automobilů je v obci zajištěno několik autoservisů, autoelektrikář, autodopravci, odtahová služba i prodejna automobilů. V obci a blízkém okolí také působí podniky zajišťující stavební práce, malířské a lakýrnické práce, instalátérské práce, tesařské a truhlářské práce, elektrikářské práce i kominické práce. (Mukařov.cz; rozhovory)

Obec Mukařov v obci spravuje a provozuje veřejné pohřebiště. Obec také zajišťuje sběr komunálního odpadu prostřednictvím sběrných nádob, shromaždiště ve dvoře nebo shromaždiště a svozů bioodpadů. Svoz odpadů z domovních sběrných nádob zajišťuje na základě smlouvy firma Marius Pedersen, provozovna Říčany. Co se týče vodovodů a kanalizace není zatím obec kompletně zasítována vodovodem a kanalizací, jelikož tím, jak se obec rozšiřuje, se rozšiřují i oblasti, kde je potřeba tyto sítě zavést. Na vyřešení tohoto problému však obec již pracuje. Na rozšiřování vodovodní sítě obec spolupracuje se svazkem obcí REGION JIH. Rozšiřování kanalizační sítě je nutné z důvodu nedostatečné čistírenské kapacity. V obci bude vystavěna nová čistička odpadních vod a kanalizace nejspíše v letech 2021-2023. (Mukařov.cz; rozhovory)

4.3.3 Zdravotnictví

Co se týče zdravotní péče v obci Mukařov v současné době nemá stálou ordinaci ani praktický lékař pro dospělé a ani pro děti a dorost. Nejbližší praktický lékař pro dospělé sídlí v sousedním Tehovci a nejbližší dětský lékař je až v Říčanech. V obci však působí zubní ordinace, která má ordinace hodiny každý všední den, ale je nutné se předem objednat. Na rozdíl od praktických lékařů je v Mukařově zřízena veterinární ordinace, která je v provozu každý všední den a v sobotu pouze na objednání. (Mukařov.cz)

4.3.4 Školství a vzdělávání

Kulturní a komunitní centrum Mukařov slouží ke společnému trávení volného času, k získávání nových poznatků nebo třeba k poskytování rad a pomoci. Toto centrum nabízí programy od nejmenších dětí až po dospělé, ale také různá cvičení, přednášky nebo hudební kurzy. V Kulturním a komunitním centru Mukařov lze však nalézt i obecní knihovnu nebo sociální poradnu. Zřizovatelem tohoto centra je zapsaný spolek Mukařov-sko. (Mukařov.cz; rozhovory)

Základní škola Mukařov zajišťuje úplné základní školní vzdělání, tzn. Že má třídy od první až po devátou. Sestává se ze dvou hlavních budov, ve kterých je 21 kmenových tříd a 5 odborných učeben, a z kontejnerové přístavby, která je využívána pro výuku 1. a 2. tříd a provoz školní družiny. Součástí školy je i školní kuchyně a jídelna. Tělocvičnu si však škola pronajímá od místní TJ Sokol. Školu navštěvuje více než 600 žáků, z různých obcí, a tak je přímo u hlavního vchodu do školy autobusová zastávka pro školní autobus. Vyučuje zde 40 pedagogů. Zřizovatelem školy je obec Mukařov. (Mukařov.cz; rozhovory)

Mateřská škola Mukařov má kapacitu 122 dětí. V současné době má 5 tříd – Berušky, Ježečky, Myšky, Žabky a Sluníčka, avšak ještě před rokem 2011 měla pouze dvě třídy. V roce 2011 přibyla třetí střída a v letech 2015–2016 byla vystavěna nová budova s dalšími dvěma třídami. Se svou kapacitou je Mateřská škola Mukařov spádová pouze pro děti z Mukařova, Srbína a Žernovky. Zřizovatelem této mateřské školy je Obec Mukařov. (Mukařov.cz; rozhovory)

4.3.5 Organizace a spolky

Organizace a spolky působící v obci Mukařov značně ovlivňují život v obci a tím i vývoj spojený s fungováním místní samosprávy v obci. Prvním spolkem působícím v obci je Tělovýchovná jednota Sokol Mukařov. Dále se zde můžeme setkat i s Judo clubem Orion Mukařov, který pořádá tréninky pro začátečníky, pokročilé ale i závodníky. V obci působí dva sbory dobrovolných hasičů, a to SDH Mukařov a SDH Žernovka. Ty v obci pořádají i různé akce pro místní obyvatele, například hasičský bál nebo pálení čarodějnic. Působí zde také Amatérský divadelní soubor DIPONA. Tato zkratka představuje název Divadlo potrhých nadšenců. Díky tomuto spolku mohou místní v Hotelu U Svatého Huberta zhlédnout každý měsíc představení jak pro děti, tak dospělé. Své místo v obci má také Galerie STARÁ ŠKOLA Mukařov, která vznikla v roce 2018 jako součást budovy obecního úřadu. V obci tak vznikl prostor, kde mohou vystavovat svá díla amatéři i profesionálové, a to především ti s vazbou na obec Mukařov. Výhodou této Galerie je to, že ji provozuje obec Mukařov a vstup do ní je zdarma. (rozhovory)

V obci dále působí tři organizace, které se aktivně podílejí na řízení obce, vzhledem k tomu, že mají své členy v zastupitelstvu obce. První je zapsaný spolek Mukařov-sko, který vznikl v roce 2006. Tento spolek vznikl na základě vůle místních občanů, kteří chtěli změnit životní podmínky v obci. Spolek pořádá řadu akcí, například Mukařovskou kecku, Mukařovskou pouť nebo rozsvícení vánočního stromu, a poskytují také služby sociálního poradenství. Mukařov-sko, z.s. bylo jedním ze zakládajících členů Místní akční skupiny Říčansko. Druhou organizací je místní složka strany TOP 09, která usiluje o rozvoj obce, avšak zastávají hodnoty typické pro tuto stranu. Poslední organizací je zapsaný spolek Společně je správně, pro které je hlavní podílet se aktivně na dění v obci a zajišťovat zde příjemné prostředí a vysokou kvalitu života pro všechny místní obyvatele. (rozhovory)

4.4 Spolupráce s dalšími obcemi

4.4.1 Svazek obcí Ladův kraj

Svazek obcí Ladův kraj představuje mikroregion, který vznikl 23. 11. 2000 na základě smlouvy 24 obcí. Jde o dobrovolný svazek, který vznikl za účelem koordinace a zlepšení spolupráce mezi obcemi. Jedná se především o propagační strategii, vzájemné konzultace k aktuálním problémům, výpomoc s tiskem propagačních letáků, nejen finanční spolupráci na budování turistických stezek nebo cyklotras a zajišťuje spolupráci obcí na péči o Ladův kraj. (Ladůvkraj.cz; rozhovory)

4.4.2 Místní akční skupina Říčansko

Místní akční skupina (dále jen MAS) Říčansko je specializovaný druh neziskové organizace fungující po celé Evropě, která pomáhá místnímu rozvoji venkova, vesnic a životního prostředí. Mohou zde spolupracovat všichni, kdo žijí a pracují v místě jejího působení, to znamená občané, neziskovky, soukromí podnikatelé a obce a jejich svazky. Tato spolupráce pomáhá rozvoji regionu a získávání peněz z dotací. MAS Říčansko v současné době zahrnuje 38 obcí, z toho 3 města. Jedná se tedy o neziskovou obecně prospěšnou organizaci, která představuje kulatý stůl pro své partnery z místních obcí, spolků, škol, podnikatelů, aktivních jedinců nebo třeba tělovýchovných jednot a trezor s penězi pro Říčansko. Obec Mukařov není přímo partnerem této MAS, ale soukromým partnerem je Mukařov-sko, z.s. (Mas.říčansko.eu; rozhovory)

4.4.3 Svazek obcí REGION JIH

Svazek obcí REGION JIH je dobrovolný svazek obcí, který slouží k financování výstavby a k provozu rozsáhlého vodohospodářského díla Vodovod Region jih. Tento svazek byl založen již v roce 1995, ale obec Mukařov se stala jeho členem až v roce 2007. V současné době má svazek 18 členských obcí. Vodovod Region Jih zásobuje území svých členů kvalitní pitnou vodou z vodní nádrže Želivka. Členské obce tohoto svazku též spolupracují na projektech v oblasti odpadového hospodářství. (SROJ.cz; rozhovory)

5 Analýza volebních výsledků do zastupitelstva 1994–2018

Tato kapitola se bude věnovat analýze volebních výsledků do zastupitelstva obce Mukařov, a to od vzniku samostatné České republiky. U jednotlivých volebních výsledků jsou rozebrány výsledky, kandidátní listiny i volební účast ve vybrané obci. Součástí této kapitoly je i schéma kandidatury jednotlivých kandidátů. Následně bude porovnána volební účast v jednotlivých letech jak na úrovni obce, tak celkové volební účasti do zastupitelstev měst a obcí. Na konci kapitoly je popsána současná podoba místní samosprávy v obci Mukařov.

5.1 Volební výsledky v obci Mukařov

5.1.1 Volební výsledky pro období 1994–1998

Volby do obecních zastupitelstev pro období od roku 1994 do roku 1998 se konaly ve dnech 18. a 19. listopadu 1994. Volební účast v obci Mukařov byla 71,45 %. Obec Mukařov představuje jeden volební obvod a v těchto volbách místní volili 11 členů zastupitelstva z celkového počtu 25 kandidátů na 4 kandidátních listinách. Jednalo se o dvě sdružení nezávislých kandidátů, jednoho nezávislého kandidáta a čtvrtým subjektem bylo Sdružení KSČM a nezávislých kandidátů. (Volby.cz)

Za první Sdružení nezávislých kandidátů kandidovalo 11 kandidátů a získali celkem 5 mandátů. Toto sdružení získalo celkem téměř 50 % všech rozdělených hlasů. Druhé Sdružení nezávislých kandidátů vstupovalo do voleb s 11 kandidáty a získalo shodně jako první SNK 5 mandátů v zastupitelstvu obce. Obě tato sdružení tak vstupovala do voleb s plně obsazenou kandidátní listinou. Samostatnou kandidátní listinu měl kandidát Jan Brůha, který kandidoval sám jako nezávislý kandidát, mandát ale nezískal, jelikož obdržel pouze 3,88 % z celkového počtu hlasů. Za Sdružení Komunistické strany Čech a Moravy a nezávislých kandidátů kandidovali 2 kandidáti. Mandát však získal pouze jeden z nich. (Volby.cz)

Co se týče politické příslušnosti kandidátů, většina kandidátů na listinách byla bez politické příslušnosti. Výjimkou byl jeden z kandidátů Sdružení KSČM, NK, který byl členem Komunistické strany Čech a Moravy. (Volby.cz)

Ve volbách ani jeden ze subjektů nezískal nadpoloviční většinu míst v zastupitelstvu. Na základě výsledků i faktu, že zde kandidují především nezávislí kandidáti lze

předpokládat, že v obci Mukařov nehráli politické ideologii velkou roli. Koalice byla utvářena především na základě osobních vztahů mezi jednotlivými kandidáty. Lze tedy předpokládat vznik všestranné koalice. (Volby.cz)

Tabulka 1 – Kandidátní listiny v roce 1994 v obci Mukařov

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	SNK 1	2 757	49,61	11	5
2	SNK 2	2 285	41,12	11	5
3	Nezávislí kandidáti	188	3,38	1	0
4	Sdružení KSČM, NK	327	5,88	2	1

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

5.1.2 Volební výsledky pro období 1998–2002

Volby do obecních zastupitelstev pro období od roku 1998 do roku 2002 se konaly ve dnech 13. a 14. listopadu 1998. Volební účast v tomto roce do obecního zastupitelstva byla 37,88 %. Takto nízkou volební účast je možné si vysvětlit faktem, že v obci Mukařov se opět volilo 11 členů zastupitelstva a o tento počet mandátů se ucházelo právě 11 kandidátů, kteří spolu utvořili Sdružení nezávislých kandidátů – místní celkem. Bylo tak jasné, že se do zastupitelstva obce Mukařov dostanou všichni kandidáti. (Volby.cz)

Všichni kandidáti vstupovali do voleb bez politické příslušnosti k jakékoliv straně. Utváření koalic v tomto období nebylo nutné ani možné. (Volby.cz)

Tabulka 2 – Kandidátní listiny v roce 1998 v obci Mukařov

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	Sdruž.nezáv.kand.-míst.celkem	2 488	100.00	11	11

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

5.1.3 Volební výsledky pro období 2002–2006

Volby do obecních zastupitelstev pro období od roku 2002 do roku 2006 se konaly ve dnech 1. a 2. listopadu 2002. Volební účast ve volbách do obecního zastupitelstva v obci Mukařov byla 52,14 %. V tomto období dochází ke změně a místní mohli ve volbách volit 13 členů zastupitelstva. O jejich získání usilovalo 28 kandidátů na 16 kandidátních listinách. Jednalo se o Sdružení nezávislých kandidátů – Pro Žernovku a o 15 nezávislých kandidátů. V porovnání s předchozím volebním zde došlo k razantní změně v počtu kandidátních listin a velmi zajímavé situaci. (Volby.cz)

Za jediné sdružení nezávislých kandidátů (SNK-Pro Žernovku) účastníci se voleb, kandidovalo 13 kandidátů a vstupovali tak do voleb s plně obsazenou kandidátní listinou. Z 13 možných mandátů jich získali 7. Dalšími účastníky voleb byli jednotlivě kandidující nezávislí kandidáti. 6 z nich si rozdělilo zbývající počet mandátů. Jednalo se o Rudolfa Semanského, Janu Šmídovou, Josefa Kovaříka, Marcelu Holovskou, Jaroslavu Kapustovou a Hynka Novotného. Zbylých 7 nezávislých kandidátů, konkrétně Věra Cízová, Josef Třešňák, Alena Malá, Michal Svoboda, Lenka Sládková, Jan Kašpar, Vladimír Barták, František Pokorný a Josef Pšenička, mandát nezískalo. (Volby.cz)

Všichni nezávislí kandidáti i členové SNK-Pro Žernovku kandidovali ve volbách bez politické příslušnosti. (Volby.cz)

Z výsledků je zřejmé, že SNK-Pro Žernovku získalo nadpoloviční většinu členů v zastupitelstvu. To však neznamená, že by toto sdružení vynechalo všechny ostatní zvolené nezávislé kandidáty. Díky dobrým vztahům mezi místními všichni spolupracovali bez ohledu na formu kandidatury. Tento fakt lze doložit i tím, že starostkou obce byla téměř jednomyslně zvolena nezávislá kandidátka Marcela Holovská, a místostarosty se stali Jiří Čánský za SNK-Pro Žernovku a nezávislá kandidátka Jana Šmídová. Místní zastupitelstvo fungovalo na principu všestranné koalice. (Volby.cz; rozhovory)

Tabulka 3 – Kandidátní listiny v roce 2002 v obci Mukařov

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	Věra Cízová	208	3,88	1	0
2	SNK-Pro Žernovku	1 795	33,46	13	7
3	Josef Třešňák	85	1,58	1	0
4	Alena Malá	231	4,31	1	0
5	Michal Svoboda	211	3,93	1	0
6	Lenka Sládková	156	2,91	1	0
7	Rudolf Semanský	321	5,98	1	1
8	Ing. Jan Kašpar	243	4,53	1	0
9	Jana Šmídová	266	4,96	1	1
10	Josef Kovařík	252	4,7	1	1
11	Marcela Holovská	286	5,33	1	1
12	Vladimír Barták	246	4,59	1	0
13	Jaroslava Kapustová	363	6,77	1	1
14	František Pokorný	236	4,4	1	0
15	Josef Pšenička	162	3,02	1	0
16	Hynek Novotný	303	5,65	1	1

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

5.1.4 Volební výsledky pro období 2006–2010

Volby do obecních zastupitelstev pro období od roku 2006 do roku 2010 se konaly ve dnech 20. a 21. října 2006. Volební účast v obci Mukařov v tomto roce byla 50,16 %. Místní obyvatelé rozdělovali opět 13 mandátů. O jejich získání se pokoušely dvě kandidátní listiny. První patřila Daniele Kociánové, která kandidovala jako nezávislý kandidát. Druhou kandidátní listinu sestavilo sdružení Mukařov-sko. (Volby.cz)

Daniele Kociánové jako nezávislé kandidátce se nepodařilo získat mandát ve volbách do obecního zastupitelstva obce Mukařov. Z toho vyplývá, že sdružení Mukařov-sko s plně obsazenou kandidátní listinou získalo všechny rozdělované mandáty. (Volby.cz)

Většina kandidátů stále vstupuje do voleb bez politické příslušnosti. Jedinou výjimkou je Ing. Vít Šoupal, který kandidoval za sdružení Mukařov-sko. Je příslušníkem Občanské demokratické strany, ale do voleb v obci vstupoval jako nezávislý nikoli na návrh strany. (Volby.cz)

V tomto období opět nebylo možné ani nutné sestavovat žádnou koalici, jelikož zastupitelstvo obce bylo tvořeno pouze členy jedné volební strany. V tomto roce se stává starostou Rudolf Semanský, který v tomto postu setrvává až do dnes. (Volby.cz)

Tabulka 4 – Kandidátní listiny v roce 2006 v obci Mukařov

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	Daniela Kocková, NK	168	2,92	1	0
2	Mukařov-sko	5 588	97,08	13	13

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

5.1.5 Volební výsledky pro období 2010–2014

Volby do obecních zastupitelstev pro období od roku 2010 do roku 2014 se konaly ve dnech 15. a 16. října 2010. Volební účast ve volbách do obecního zastupitelstva v daném roce byla 64,44 %. O získání 13 mandátů se ucházelo 36 kandidátů ze 3 kandidátních listin. Všechny kandidátní listiny, tak byly plně obsazené. Jednalo se o sdružení Mukařov-sko, které kandidovalo již v předchozích volbách, a o dvě celostátní politické strany, konkrétně o TOP 09 a Českou stranu sociálně demokratickou. Po velkých změnách ve formě kandidatury v předchozích letech dochází k relativnímu zklidnění situace na místní politické scéně. (Volby.cz)

Za Mukařov-sko kandidovalo 13 kandidátů, jak už bylo zmíněno dříve. Z tohoto počtu získali 9 míst v zastupitelstvu obce, díky tomu že obdrželi více než dvě třetiny všech hlasů. Další kandidátní listinu se 13 kandidáty sestavilo TOP 09 a podařilo se jim získat 3 místa v zastupitelstvu. Poslední kandidátní listina patřila České straně sociálně demokratické, která získala ze 13 možných mandátů pouze jeden. (Volby.cz)

S příchodem parlamentních politických stran do voleb do místní samosprávy obce Mukařov se začalo objevovat více kandidátů s politickou příslušností. Za Mukařov-sko opět kandidoval Ing. Vít Šoupal s příslušností k Občanské demokratické straně a pan starosta Rudolf Semanský se stal příslušníkem strany Starostové a nezávislý. Oba však kandidovali jako nezávislí. Za TOP 09 kandidovalo 6 příslušníků strany TOP 09 a 7 kandidátů bez politické příslušnosti, ale všichni kandidáti byli navrženi stranou TOP 09. Za Českou stranu sociálně demokratickou kandidovalo 7 příslušníků strany a 6 kandidátů bez politické příslušnosti. Všichni však byli navrženi Českou stranou sociálně demokratickou. (Volby.cz)

Občanské sdružení Mukařov-sko získalo ve volbách výraznou většinu v zastupitelstvu. Přesto však chtěli spolupracovat i s ostatními zvolenými zastupiteli. Posty starosty a místostarostů si sice sdružení Mukařov-sko nechalo pro své členy, ale do obecních výborů zahrnuli i zastupitele z ostatních subjektů. (rozhovory)

Tabulka 5 – Kandidátní listiny v roce 2010 v obci Mukařov

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	Česká str.sociálně demokrat.	1 012	8,56	13	1
2	TOP 09	2 690	22,75	13	3
3	Mukařov-sko	8 120	68,69	13	9

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

5.1.6 Volební výsledky pro období 2014–2018

Volby do obecních zastupitelstev pro období od roku 2014 do roku 2018 se konaly ve dnech 10. a 11. října 2014. Volební účast ve volbách v daném roce byla 57,07 %. Vzhledem k rostoucímu počtu obyvatel byl zvýšen počet volených zastupitelů na 15. Díky tomu nyní může v obci vzniknout rada obce. O získání těchto 15 mandátů se ucházelo 45 kandidátů ze 3 kandidátních listin. Všechny kandidátní listiny byly plně obsazené a jednalo se opět o sdružení Mukařov-sko a stranu TOP 09, avšak Česká strana sociálně

demokratická byla nahrazena Sdružením nezávislých kandidátů Sboru dobrovolných hasičů Mukařov. (Volby.cz)

Za Mukařov-sko kandidovalo 15 kandidátů. Sdružení obdrželo více než polovinu všech hlasů a získalo tak 9 mandátů. Další kandidátní listinu se 15 kandidáty sestavilo TOP 09 a podařilo se jim získat 3 místa v zastupitelstvu. To je stejný výsledek jako v předchozích volbách. Poslední kandidátní listinu sestavilo Sdružení nezávislých kandidátů Sboru dobrovolných hasičů Mukařov. S 15 kandidáty na kandidátní listině získali pouze 3 místa v zastupitelstvu. (Volby.cz)

Politická příslušnost členů kandidátů byl v tomto roce opět poměrně rozmanitá. Za Mukařov-sko kandidoval opět starosta Rudolf Semanský s příslušností ke straně Starostové a nezávislý. Ten byl spolu s jeho manželkou navržen právě stranou Starostové a nezávislí. Za TOP 09 kandidovalo 9 příslušníků strany TOP 09 a 6 kandidátů bylo bez politické příslušnosti. Zajímavostí je že jeden z kandidátů byl Bc. Olaf Zuckerstein, který je vedoucím oddělení na Magistrátu Hlavního města Prahy. ZA SNK Sboru dobrovolných hasičů Mukařov kandidoval jeden kandidát s příslušností ke Komunistické straně Čech a Moravy a jeden příslušník strany Svodní, ale všichni kandidovali jako nezávislí. (Volby.cz)

Sdružení Mukařov-sko získalo opět nadpoloviční většinu v zastupitelstvu, přesto však vítězná strana i starosta obce chtěli spolupracovat i s ostatními subjekty. Starosta za Mukařov-sko dokonce trval na tom, že v radě obce by měl být zástupce každé strany, která získala mandát. Během volby, však došlo ke sporu ohledně časopisu vydávaného Zapsaným spolkem Mukařov-sko, a TOP 09 nabídku odmítla. Rada obce tak byla v tajném hlasování doplněna o dva členy sdružení Mukařov-sko, kteří se přidali ke starostovi a dvou místostarostů ze stejného sdružení. (rozhovory)

Tabulka 6 – Kandidátní listiny v roce 2014 v obci Mukařov

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	TOP 09	3 257	24,48	15	3
2	SNK Sboru dobrovol.has.Mukařov	2 546	19,14	15	3
3	Mukařov-sko	7 501	56,38	15	9

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

5.1.7 Volební výsledky pro období 2018–2022

Volby do obecních zastupitelstev pro období od roku 2014 do roku 2018 se konaly ve dnech 5. a 6. října 2018. Volební účast ve volbách v tomto roce byla 61,82 %. O získání

15 mandátů se opět ucházelo 45 kandidátů ze 3 kandidátních listin. První kandidátní listinu stávil Sdružení kandidátů Mukařov, Srbín, Žernovka, druhou Nezávislí s podporou TOP 09 a sdružení "SPOLEČNĚ". (Volby.cz)

Za sdružení nezávislých Mukařov, Srbín, Žernovka kandidovalo 15 kandidátů. Sdružení obdrželo téměř 60 % hlasů a získalo tak 9 mandátů. Nezávislí s podporou TOP 09 sestavili též kandidátní listinu s 15 kandidáty, ovšem získali pouze 3 místa v zastupitelstvu. Třetí a poslední kandidátní listinu se stávil nové sdružení "SPOLEČNĚ". Tato kandidátní listina bal s 15 členy plně obsazena. Sdružení však získalo shodně jako Nezávislí s podporou

TOP 09 pouze 3 místa v zastupitelstvu. (Volby.cz)

V tomto volebním období se na politické scéně opět objevuje nezávislé sdružení bez politické příslušnosti, a tím je sdružení "SPOLEČNĚ". Většina členů tohoto sdružení má vysokoškolský titul. Co se týče politické příslušnosti u dalších stran se situace příliš nezměnila. Za Sdružení nezávislých Mukařov, Srbín, Žernovka kandidoval opět starosta Rudolf Semanský s příslušností ke straně Starostové a Nezávislí, který byl stranou i navrhnut. Druhým členem s politickou příslušností ze sdružení byl Jakub Douša s příslušností k Občanské demokratické straně. Za Nezávislé s podporou TOP 09 kandidovalo 7 příslušníků strany TOP 09 a 8 kandidátů bez politické příslušnosti. Všichni však bili navrženi stranou TOP 09. (Volby.cz)

V posledních volbách do obecního zastupitelstva získalo Sdružení kandidátů Mukařov, Srbín, Žernovka nadpoloviční většinu v zastupitelstvu. Sdružení by tak nepotřebovalo uzavírat koalici s žádným dalším subjektem. Přesto však v místním zastupitelstvu funguje jakási všestranná koalice a všechny tři subjekty spolupracují. Posty starosty a místostarostů obsadili kandidáti z vítězného sdružení, ale v radě obce i výborech zřizovaných zastupitelstvem mají své místo i zástupci ostatních subjektů. (Volby.cz; rozhovory)

Tabulka 7 – Kandidátní listiny v roce 2018 v obci Mukařov

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	"SPOLEČNĚ"	3 258	22,03	15	3
2	Nezávislí s podporou TOP 09	2 861	19,35	15	3
3	SK Mukařov, Srbín, Žernovka	8 668	58,62	15	9

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

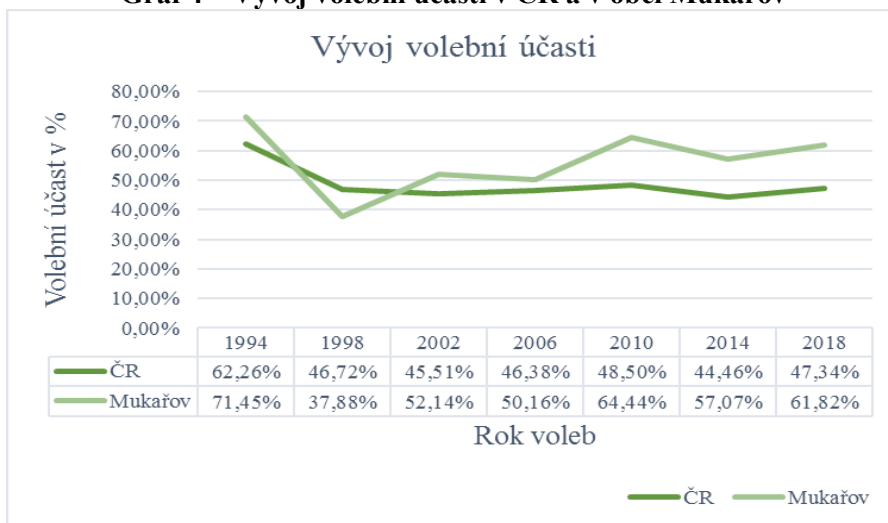
5.2 Volební účast v období 1994–2018

Volební účast v obci Mukařov je značně ovlivněna situací, která se na politické scéně odehrávala. Nejnižší volební účast v obci byla v roce 1998, kdy se dostala až pod hranici 40 %. Není se však čemu divit, jelikož v tomto roce kandidovalo jediné sdružení a všechny mandáty si jeho členové rozdělili mezi sebe. Naopak nejvyšší volební účast byla v roce 1994, v prvních volbách po změně režimu a vzniku České republiky. V tomto roce místní občané značně využili možnosti rozhodnout o tom, kdo bude řídit jejich obec. V posledních třech volebních obdobích se volební účast pohybovala kolem hranice 60 % a to lze přisoudit tomu, že místní voliči měli možnost vybírat ze tří plně obsazených kandidátních listin a rozhodovat se podle vlastních zájmů (Volby.cz; rozhovory)

Co se týče volební účasti do zastupitelstev obcí, městysů a měst v celé ČR (bez zastupitelstev městských částí a městských obvodů), byla volební účast nejvyšší v roce 1994. Od voleb v roce 1998 až do posledních voleb v roce 2018 je volební účast za celou ČR poměrně vyrovnaná a pohybuje se bez výraznějších výkyvů mezi 45 a 50 procenty. (Volby.cz)

Z údajů zanesených do grafu č. 4 je zřejmé, že volební účast v celé České republice a v Mukařově byla odlišná. Nejvyrovnanější volební účast byla v roce 2006, kdy rozdíl činil 4 %. Přesto však s výjimkou roku 1998, byla volební účast v obci Mukařov vždy vyšší než celková volební účast v České republice. V posledních třech obdobích byl rozdíl vždy alespoň o 10 až 15 procent. (Volby.cz)

Graf 4 – Vývoj volební účasti v ČR a v obci Mukařov

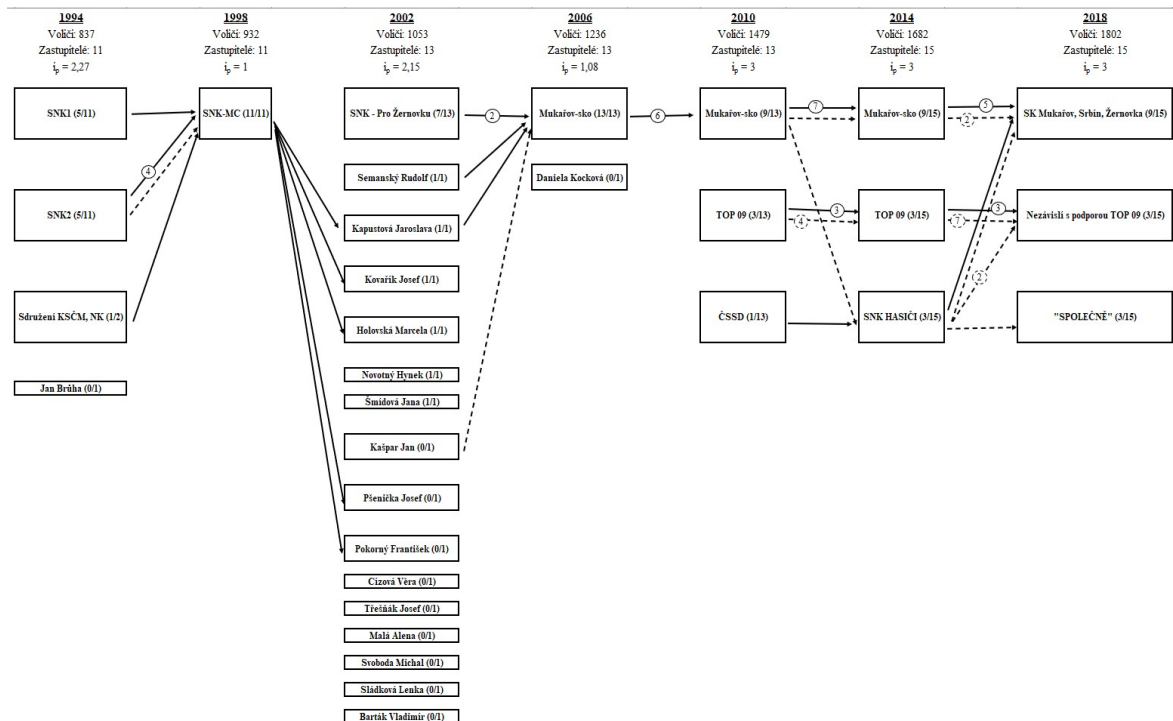

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

5.3 Schéma kontinuity kandidatury

V následujícím schématu (schéma č.1) jsou znázorněny všechny subjekty, které se ucházely o mandáty ve volbách do zastupitelstva obce Mukařov, a ke každému subjektu je uveden počet kandidátů a počet získaných mandátů. Tyto údaje jsou rozděleny do jednotlivých let, kdy se konaly volby do zastupitelstev obcí. Mezi jednotlivými roky voleb jsou znázorněny i přesuny kandidátů mezi jednotlivými kandidátními listinami. Ke každému roku voleb je uveden celkový počet oprávněných počet voličů a počet volených zastupitelů. Schéma v lepší kvalitě je součástí práce jako Příloha č.4.

Schéma 1 - Kontinuita kandidatury v obci Mukařov

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

S rostoucím počtem obyvatel se v obci zvyšoval také počet rozdělovaných mandátů. Z původních 11 mandátů se postupně dostali na 15 mandátů. V obci tak v posledních dvou volebních obdobích mohla vzniknout Rada obce Mukařov. S tím souvisí i nárůst počtu oprávněných voličů, který stoupá. Vývoj volební účasti byl však často velmi rozdílný, ale tomuto faktu se věnovala již předchozí kapitola. (rozhovory)

Součástí schématu je i index plurality představující počet kandidátů na jeden mandát. Tento index slouží k určování plurality systému a ke porovnávání konkurence mezi kandidáty. Pokud je hodnota indexu plurality vyšší než 2, znamená to, že je systém pluralitní. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010) V obci Mukařov byl index plurality ve třech

posledních volbách roven hodnotě 3, což znamená že systém obci Mukařov je pluralitní. V letech 1994 a 2002 se index plurality v obci vyšplhal nad zmiňovanou hodnotu 2 a politické prostředí v obci Mukařov bylo konkurenční a pluralitní. Ve volbách v roce 1998 byl index plurality roven 1, jelikož místní voliči neměli mezi kým vybírat. Tomuto faktu lze přisoudit i nízkou volební účast v tomto roce, která se dostala až pod 40 %. V roce 2006 byla situace podobná jako v roce 1998, avšak zde bylo o jednoho kandidáta víc. Přesto však politické prostředí v tomto období nebylo konkurenční, volební index měl hodnotu 1,08 a volby jasně ovládlo sdružení Mukařov-sko. (Volby.cz)

Dále lze na schématu vidět jednotlivé volební strany pro jednotlivá volební období a mezi nimi jsou vyznačeny přesuny kandidátů mezi jednotlivými subjekty. Plné šipky zde znázorňují přesuny kandidátů, kteří v předchozím volebním období získali mandát. Přerušované šipky zde znázorňují přesuny kandidátů, kteří v předchozím roce kandidovali, ale mandát nezískali. V případě, že je u šipky ještě kroužek s číslem, znamená to, že došlo k přesunu více než jednoho kandidáta. V případě, že u šipky kroužek není, jedná se o přesun pouze jednoho kandidáta.

K těmto přesunům mezi jednotlivými kandidátními listinami v obci Mukařov dochází především kvůli ustálení politické situace v obci. Na přesuny nejzajímavější bylo období mezi rokem 1998 až 2006, kdy nejdříve došlo k rozdělení sdružení a následné kandidatuře jeho pěti členů formou samostatné nezávislé kandidatury. V dalším volebním období došlo opět ke sjednocení samostatných nezávislých kandidátů. Ovšem na přesuny nejbohatší bylo období mezi rokem 2014 a 2018, kdy došlo celkem k 22 přesunům. Především se jednalo o přesuny mezi subjekty, které na sebe navazovali a zůstávalo tak stejné především jádro, které bylo v předchozích volbách úspěšné. Objevují se dva celky, které sice změnily název, ale od voleb v roce 2010 zůstává jejich členská základna stejná. Jedná se o sdružení Mukařov-sko, potažmo Sdružení nezávislých Mukařov, Srbín, Žernovka, a o TOP 09 a následující Nezávislé s podporou TOP 09. (Volby.cz)

Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně dlouhý časový úrok od roku 1994 až do roku 2018, neobjevuje se zde žádný kandidát, který by se účastnil všech voleb. Nejčetnější účast ve volbách a to s 5 kandidaturami mají dva kandidáti. Prvním je František Pokorný, který kandidoval v letech 1994, 1998, 2002, 2010 a 2014. Kromě roku 2002 vždy získal i mandát v zastupitelstvu obce Mukařov. Druhým kandidátem s pětinasobnou kandidaturou

je současný starosta Rudolf Semanský. Voleb se účastní již od roku 2002, vždy získal mandát a od roku 2006 zastává pozici starosty. (Volby.cz)

Jako “třešničku na dortě“ se hodí uvést, že za celé analyzované období bylo možné se setkat se třemi kandidáty stejného jména. Jednalo se o Stanislava Müllera. První Stanislav Müller byl inženýr a kandidoval v roce 1998. Poněkud komplikovanější situace nastala v roce 2014, kdy se ve stejných volbách, avšak na rozdílných kandidátních listinách objevili dva Stanislavové Müllerové. Za TOP 09 kandidoval Stanislav Müller pracující v gastronomii a za sdružení Mukařov-sko kandidoval Ing. Stanislav Müller pracující jako projektant. (Volby.cz; rozhovory)

5.4 Charakter lokální politiky

Obec Mukařov společně se Srbínem a Žernovkou tvoří jeden volební obvod. Jak již bylo dříve zmíněno v průběhu analyzovaného období došlo ke zvýšení počtu zastupitelů obce nejprve z 11 na 13 a následně dokonce na 15 členů. Co se týče volební účasti, tedy aktivního volebního práva místních občanů, nebyl její vývoj nijak pravidelný. V roce 1994 byla volební účast nejvyšší a vyšplhala se až nad hranici 70 %. Hned v následujících volbách v roce 1998 byla volební účast nejnižší, a to až kolem hranice 38 %. Své uplatnění ve volbách do místní samosprávy mělo i preferenční hlasování. Nebylo výjimkou, že někteří kandidáti až z druhé poloviny kandidátní listiny přeskočili díky preferenčním hlasům kandidáty v čele listiny. Například v roce 2010, kdy ve volbách získala Česká strana sociálně demokratická jeden mandát, získal tento mandát díky preferenčním hlasům až 10 kandidát z kandidátní listiny. Konkrétně se jednalo o dříve zmiňovaného Františka Pokorného. Nejstabilnějším subjektem na politické scéně v obci Mukařov je sdružení Mukařov-sko, později Sdružení nezávislých Mukařov, Srbín, Žernovka, které se voleb účastní již od roku 2006 a jehož členem je po celou dobu starosta obce Rudolf Semanský. Stabilita tohoto sdružení je dána nejen jeho úspěchem ve volbách, ale především tím, že je založeno na stejnojmenného zapsaného spolku, který se místní rozhodli roce 2006 založit, aby se mohli aktivně podílet na změně životních podmínek v obci. Místní politický systém má kooperativní charakter i přesto, že v posledních několika volebních obdobích je pluralitní. V současné době se v obci nesetkáváme ani s žádnou výraznou konfliktní linií. Ideologické konfliktní linie se v obci nevyskytují. Konfliktní linie by mohla vzniknout mezi původními obyvateli a nově přistěhovanými obyvateli, ale tento rozpor se v obci daří úspěšně eliminovat. V roce 2014 došlo k rozporu ohledně časopisu vydávaného spolkem

Mukařov-sko, avšak z tohoto rozporu žádná konfliktní linie nevznikla. (Volby.cz; rozhovory)

5.4.1 Zařazení obce dle Teorií koalic podle S. Balíka

Podle teorie Stanislava Balíka lze koalice dělit na dvě základní kategorie, a to na minimální vítězné a nadměrné. V obci Mukařov byly, pokud to bylo možné, ve většině voleb do koalic zahrnuty všechny volební strany, které získali mandát. Měli tak nadbytečný počet členů a mohli by být považováni za nadměrné.

Co se týče podskupin nadměrných koalic, mohlo by ve většině volebních období Mukařovské zastupitelstvo připomínat všestrannou koalici. I v případě, že vítězná strana získala nadpoloviční většinu v zastupitelstvu, spolupracovala i se všemi ostatními subjekty, kteří se do zastupitelstva obce dostali.

Vyskytovaly se však i případy, kdy volby absolutně ovládla pouze jedna volební strana, a tak v obci nemohla vzniknout vůbec žádná koalice.

5.4.2 Zařazení obce dle P. Jüptnera

Petr Jüptner popisuje lokální koalice na základě velikosti obce. V případě obce Mukařov patřila obec do kategorie nejmenších obcí, ovšem jen do roku 2008, kdy přesáhla vymezenou hranici 1700 obyvatel. Od roku 2008 spadala obec Mukařov již do kategorie obcí menší střední velikosti a do této kategorie spadá dodnes.

V období do roku 2008 byl naplňován předpoklad P. Jüptnera, že v nejmenších obcích kandidují a tvoří zastupitelstvo především nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Všichni členové zastupitelstva spolupracovali, a to bez ohledu na volební stranu, za kterou kandidovali.

Po roce 2008 už to s teorií P. Jüptnera není tak nejednoznačné. Souhlasí to, že se začínají na scéně objevovat politické strany, nikoli však na úkor již působícího sdružení Mukařov-sko. Politická příslušnost politických kandidátů, kde nehraje téměř žádnou roli. Platí zde teorie o „jádru“ a „křoví“, jelikož strany mají své stále aktivní jádro a doplňují kandidátní listiny, proto aby je měly plně obsazené. S Jüptnerovou teorií souhlasí také fakt, že zde stále fungují koalice typu „každý s každým“ a neútočí proti sobě. Koalice v pravém slova smyslu v obci nevnikají.

5.5 Současná podoba orgánů místní samosprávy v obci Mukařov

5.5.1 Starosta a místostarostové

V současné době je starostou obce Rudolf Semanský, který je starostou obce Mukařov již od roku 2006. V současném volebním období má obec dva místostarosty. První místostarosta obce je Ing. Přemysl Zima a druhou místostarostkou je PhDr. Kateřina Čadilová. Starosta i místostarostové jsou zástupci Sdružení kandidátů Mukařov, Srbín, Žernovka. (rozhovory)

5.5.2 Zastupitelstvo obce

Ve volebním období 2018–2022 má zastupitelstvo obce 15 členů. V předchozích volebních obdobích mělo zastupitelstvo nejdříve 11 členů, následně byl počet zastupitelů zvýšen na 13 a až v posledním volebním období 15 členů. Tento krok zastupitelstva navýšit počet členů zastupitelstva, lze přisoudit faktu, že v obci se stále zvyšuje počet obyvatel. (rozhovory)

Zastupitelstvo se schází na zasedání zpravidla každé druhé úterý v měsíci od 19 hodin. Není-li stanoveno jinak konají se zasedání v zasedací místnosti Obecního úřadu v Mukařově. (rozhovory)

5.5.3 Rada obce

Pro volební období 2018–2022 má obec zřízenou i radu obce, která se skládá z pěti členů. Mezi členy rady jsou starosta, oba místostarostové (všichni tři za Sdružení kandidátů Mukařov, Srbín, Žernovka) a další dva zastupitelé, z toho jeden je za „SPOLEČNĚ“ a druhý za Nezávislé s podporou TOP 09. Každý člen rady má vymezenou oblast, kterou v radě zastupuje. (rozhovory)

Rada obce Mukařov má následující agendu a kompetence. Zajišťuje například běh a fungování obce, a to od běžných agend až po velké stavby a projekty. Přípravuje podklady pro investiční akce. Poskytuje součinnost například při projektování staveb nebo při opravách většího rozsahu. Rada obce může organizovat výběrová řízení a konkurzní řízení. Dalším úkolem je jednat s firmami, které zajišťují služby pro obec, jako je svoz odpadů, údržba komunikací nebo například autobusové linky. Může navrhopvat nebo aktualizovat smlouvy, nájmy nebo poplatky Dohlíží na provoz čistírny odpadních vod, kanalizačních a vodovodních sítí, na vodní zdroje a na úpravný pitné vody. Také provádí

dohled nad dodržováním podmínek při zástavbě pozemků pro stavebníky a developery. Rada obce má pravomoci dle ustanovení § 102 zákona č. 128/2000 Sb. o obecním zřízení. (rozhovory)

5.5.4 Výbory

Obec má zřízených sedm výborů, z toho dva povinně zřizované, a to finanční a kontrolní. Každý výbor má 7 členů, jen Výbor pro veřejný pořádek a dopravu má členů 9. V každém výboru jsou zastoupeni členové ze zastupitelstva, ale také členové mimo zastupitelstvo. (rozhovory)

Finanční výbor zřizuje obec povinně. Mezi činnosti finančního výboru v obci Mukařov patří například v součinnosti s ostatními výbory navrhnout a sestavovat rozpočet, kontrolovat jeho plnění, navrhnout jeho úpravy nebo zpracovávat závěrečný účet obce. Výbor také spolupracuje na přípravě a zajišťování podkladů pro dotace. Dále kontroluje hospodaření příspěvkových organizací, finance na účtech nebo obecní majetek v mateřské a základní škole a ve školní jídelně. Společně s kontrolním výborem kontroluje i poplatky za služby, psy, pronájmy a veřejná prostranství. (rozhovory)

Kontrolní výbor je druhým povinně zřizovaným výborem obce. Mezi úkoly kontrolního výboru patří například kontrolovat účetní doklady, dodržování právních předpisů nebo plnění usnesení zastupitelstva. Dále kontroluje hospodaření obce, vedení a stavy účtů a pokladny obce. Tento výbor také kontroluje a vede evidenci movitého i nemovitého majetku obecního úřadu a kontroluje i stav budov a majetku patřícího obci. Kontroluje uzavřené smlouvy a činnost Obecního úřadu. Ze všech kontrol musí být vyhotoven zápis. (rozhovory)

Výbor pro územní plánování a rozvoj má na starost připravovat stavební akce a kontrolovat jejich realizaci spolu se stavebním dozorem a vedením obce. Dohlíží na technický stav budov a komunikací a předkládá návrhy na jejich opravy. Podílí se na plánování rozvoje obce i na územním plánu, včetně dodržování jeho podmínek nebo změn dokumentace. Vydává stanoviska obce k výstavbě a dohlíží na zacházení s pozemky ve vlastnictví obce. (rozhovory)

Školský výbor obce spolupracuje se školami a kontroluje jejich činnost. Dohlíží na kvalitu vzdělávání ve školních i předškolních zařízeních a společně s finančním výborem dohlíží

na neinvestiční náklady na MŠ a ZŠ Mukařov. Úkolem školského výboru je spolupracovat s okolními obcemi při projednávání příspěvků a potřeb škol. (rozhovory)

Kulturní a sociální výbor má na starost gratulování jubilantům, pořádá vítání občánků, zajišťuje akce pro seniory a další kulturní a volnočasové akce pořádané obcí. Podporuje a spolupracuje s divadelním souborem Dipona. Dále výbor například poskytuje pomoc a spolupracuje s místními spolky a organizacemi při zajišťování sportovních nebo kulturních akcí v obci. Co se týče sociální oblasti sleduje výbor sociální situaci občanů a spolupracuje s Poradnou Mukařov. (rozhovory)

Výbor pro veřejný pořádek a dopravu dohlíží na pořádek v obci prostřednictvím podnětů pro vedení obce, které úkoluje zaměstnance obce. Dále dohlíží na dodržování vyhlášek a řeší stížnosti při soužití občanů v obci. Kontroluje dlouhodobé parkování nebo prodejní stánky, ale také dohlíží na stav veřejných studní a zdroje požární vody spolu s místním sdružením dobrovolných hasičů. (rozhovory)

Výbor pro životní prostředí spolupracuje s lesním hospodářem při údržbě obecního lesa, vydává vyjádření k povolení kácení stromů a keřů a účastní se místních šetření. Jeho úkolem je i kontrolovat stav veřejné zeleně nebo navrhnout novou výsadbu, naučné stezky a odpočinková místa. (rozhovory)

6 Závěr

Hlavním cílem této práce s názvem „Vývoj místní samosprávy v obci Mukařov“ bylo určit faktory, které ovlivňují charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Mukařov, která se nachází v okrese Praha-Východ.

V první části této práce byla rozebrána teoretická východiska. Byl zde vymezeny jednotlivé pojmy související s místní samosprávou a jejím vývojem. Konkrétně v této práci byly vymezeny pojmy samospráva, obec, orgány obce, lokální stranický systém, volební systém na komunální úrovni, ale byl zde také vymezeny typy koalic podle Stanislava Balíka a lokální koalice podle Petra Jüptnera. Zařadil se sem i pojem suburbanizace a její důsledky na politické systémy v obcích. Jako hlavní zdroje byly využity odborné knihy, legislativní zákony a politologické publikace.

Druhá část této práce se věnovala už konkrétně případové studii obce Mukařov. Pro zpracování této části bylo nutné analyzovat data dostupná především ze zdrojů Českého statistického úřadu. Tato data byla následně interpretována a doplněna o komentáře a poznámky získané během rozhovorů se zastupiteli obce a dalšími kontaktovanými osobami. S pomocí těchto zdrojů byla provedena analýza obce, spolu s analýzou socioekonomických a demografických faktorů působících v obci. Součástí této části se tak stala historie obce, analýza vývoje počtu obyvatel a struktury obyvatelstva na základě věku a vzdělanosti, ale i otázka zaměstnanosti, občanské vybavenosti, zdravotnictví nebo organizací a spolků, které v obci působí.

Z této části vyplývá, že v obci díky její výhodné pozici a příjemnému prostředí v blízkosti lesů a přírody dochází ke stálému nárůstu počtu obyvatel. Občanská vybavenost v obci je na dobré úrovni a díky místní samosprávě stále rozšiřuje své možnosti, tak aby byly uspokojeny potřeby všech občanů. Jediné, na čem by obec měla ještě zapracovat, je zdravotní péče, jelikož místní občané musejí často dojíždět k lékaři do jiných obcí. V obci také působí řada spolků a organizací, které značně ovlivňují život v obci, fungování místní samosprávy a lokální rozhodovací proces. Dále bylo zjištěno, že obec Mukařov je členem regionu Ladův kraj, Svazku obcí REGION JIH a má své zastoupení v Místní akční skupině Říčansko.

Třetí, tedy poslední ze základních částí této práce se věnuje analýzám, které byly pro určení faktorů ovlivňujících charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Mukařov. Byly zde analyzovány jednotlivé volební výsledky od roku 1994 až do volebního roku 2018, byla provedena analýza kontinuity kandidatury a charakteru lokální politiky, včetně zařazení typu koalice podle Stanislava Balíka a typu lokální koalice podle Petra Jüptnera. Součástí této části se stal i popis současné podoby orgánů místní samosprávy společně s analýzou jejich úkonů. Tato část byla vypracována na základě dvou významných zdrojů, a to dat od Českého statistického úřadu a informací získaných během rozhovorů provedených se zastupiteli a dalšími osobami, které se podílejí na ovlivňování obce Mukařov.

Ze všech výše provedených analýz a rozhovorů vyloučily následující faktory, které mají vliv na vývoj místní samosprávy a charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Mukařov.

Prvním významným faktorem je probíhající proces suburbanizace a s tím související stálý nárůst počtu obyvatel v obci Mukařov. Počet obyvatel stále roste a s ním roste i jeho rozmanitost. S novými obyvateli přicházejí i nové záležitosti, kterými se musí vedení obce zabývat. Jedná se především o kapacity škol, kanalizaci, dopravu či volnočasové vyžití pro místní obyvatele. Obec si nechává zpracovávat i demografické studie budoucího vývoje počtu obyvatel a zatím zvládá se tomuto faktoru postupně přizpůsobovat.

Druhým významným faktorem je sama současná politická scéna v obci. I přesto, že je systém pluralitní, má kooperativní charakter, a tudíž spolu všechny subjekty nejen v zastupitelstvu obce spolupracují a podílejí se na řízení obce. Ochota jednotlivých aktérů spolupracovat je velmi podstatným faktorem, který má vliv na charakter politického rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Mukařov.

Jako další významný faktor ovlivňující rozhodování a vývoj v obci Mukařov lze jmenovat činnost jednotlivých organizací a spolků, které ovlivňují místní obyvatele prostřednictvím pořádaných akcí a realizací různých projektů. Některé z těchto organizací mají své zastoupení v zastupitelstvu, a tak si pořádanými akcemi připisují pomyslné body navíc, které mohou ve volbách ovlivnit rozhodování některých voličů. I toto je tedy jedním z faktorů, se kterým se musí lokální politický systém vypořádat, ale zdá se, že zatím k výraznějším problémům nedochází, ba naopak je to pro tuto obec přirozené.

Posledním faktorem, který stojí za zmínku je členství obce Mukařov v různých organizacích, které napomáhají dalšímu rozvoji obce. Například se Svazkem obcí Ladův kraj mohou finančně spolupracovat na budování turistických stezek a cyklotras nebo společně pečovat o území Ladova kraje. Obec je členem také Svazku obcí REGION JIH, který vznikl za účelem výstavby a provozu rozsáhlého vodohospodářského díla, které mělo členům zajistit kvalitní pitnou vodu. Poslední organizací, která ovlivňuje život v obci je Místní akční skupina Říčansko, jejímž členem je zapsaný spolek Mukařov-sko. To umožňuje další místní rozvoj. Tento faktor lze však chápat především pozitivně, jelikož místní samosprávě přináší spolehlivé partnery a spolupráci na nejrůznějších projektech.

Vliv všech těchto faktorů se určitým, i když někdy jen malým způsobem projevuje ve způsobu jakým se místní samospráva v obci Mukařov vyvíjí. Přesto je zřejmé, že současná politická scéna v obci a aktéři na ní tyto faktory zvládají zohledňovat ve svém rozhodování bez větších problémů.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

BALÍK, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. ISBN 978-80-274-2908-4.

BALÍK Stanislav. Modely exekutivních koalic na komunální úrovni. In: Evropeizace. Nové téma politologického výzkumu. Eds.: Dančák B., Fiala P., Hloušek V. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy university v Brně, 2005. ISBN 80-210-3865 9

BALÍK, Stanislav. Typologie exekutivních koalic v českém prostředí. In: Koalice a koaliční vztahy. Ed.: Cabada, L. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380004-7.

ČMEJREK, Jaroslav a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.

ČMEJREK, Jaroslav. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alta Nakladatelství, s. r. o., 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grana Publishing, a. s., 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

JÜPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. In Politologická revue č.2, prosinec 2004. stránky 80-101. ISSN 1211-0353.

KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-807201-665-5.

MÜLLER, Karel. Dobré vládnutí ve veřejném nezájmu. Lokální politické elity jako klíčoví aktéři demokratizace? Praha: SLON, 2018. ISBN 978-80-7419-271-5.

OUTLÝ, Jan. Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. In Politologická revue 3, prosinec 2003. stránky 17-44. ISSN 1211-0353.

SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Praha: Ústav pro ekopolitiku, o. p. s., 2002. ISBN 80-901914-9-5.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Přehled moderních politologických teorií. Empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-461-3.

VOBECKÁ, Jana a KOSTELECKÝ, Tomáš. Politické důsledky suburbanizace. Analýza případových studií proměn politického chování a občanské participace ve vybraných suburánních lokalitách Prahy a Brna. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., 2007. ISBN 978-80-7330-139-3.

Legislativní zdroje:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, Sbíрка zákonů České republiky.
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

Internetové zdroje:

Český statistický úřad [Online]. [Cit. 30. březen 2020]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>

Český statistický úřad - Volby.cz [Online]. [Cit. 24. září 2019]. Dostupné z: <http://www.volby.cz>

Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů [Online]. [Cit. 30. srpen 2019]. Dostupné z: <http://www.scitani.cz>

MAS Říčansko – Místní akční skupina – PARTNER PRO ROZVOJOVÉ PROJEKTY REGIONU [online]. [Cit. 5. září 2019]. Dostupné z: <https://mas.ricansko.eu/>

Mukařov. Mukařov – oficiální webové stránky obce [online]. [Cit. 3. září 2019]. Dostupné z: <https://www.mukarov.cz/>

Ladův kraj. Ladův kraj – turistický region [online]. [Cit. 5. září 2019]. Dostupné z: <https://www.laduv-kraj.cz/>

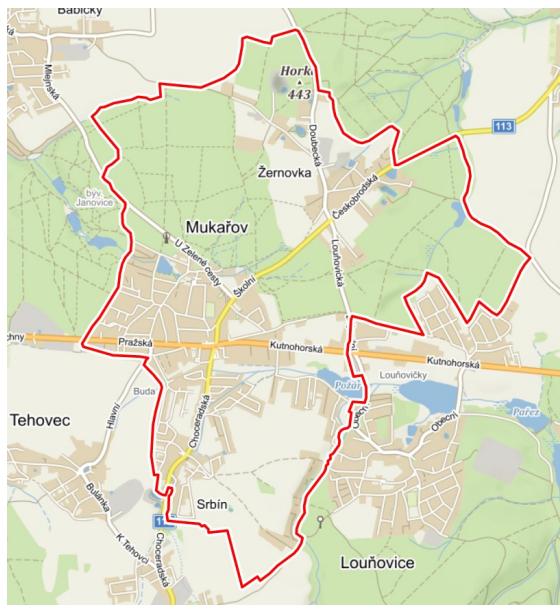
SORJ – Dobrovolný svazek obcí REGION JIH. SORJ [online]. [Cit. 5. září 2019]. Dostupné z: <http://sorj.cz/>

Další zdroje:

Rozhovory se členy zastupitelstva a dalšími zúčastněnými osobami provedené v průběhu diplomní praxe v obci Mukařov (leden–únor 2020)

8 Přílohy

Příloha č. 1: Mapa obce Mukařov

Zdroj: Mapy.cz

Příloha č. 2: Mapa znázorňující všechny Mukařovy v České republice

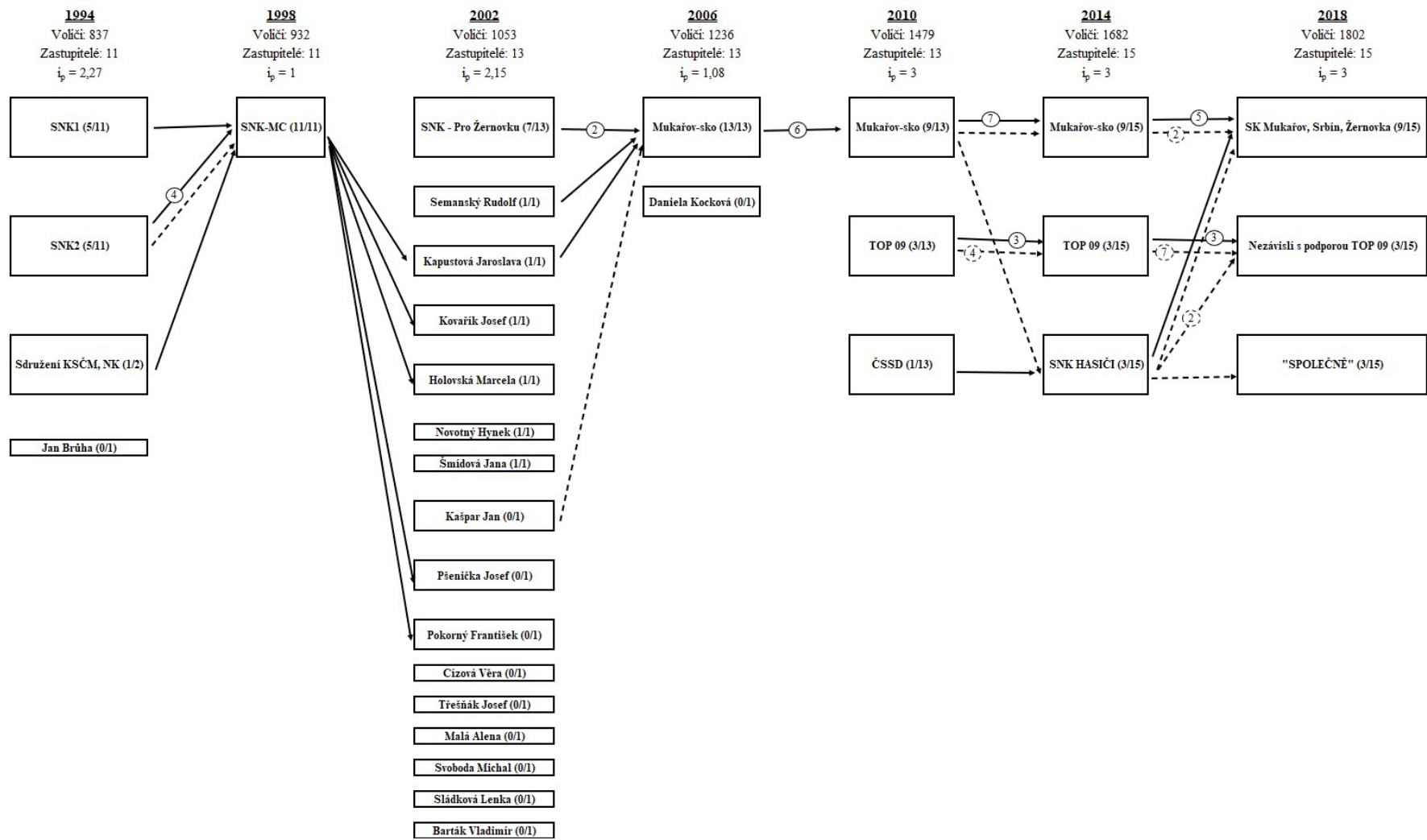
Zdroj: Webové stránky obce Mukařov

Příloha č. 3: Vlajka obce Mukařov

Zdroj: Webové stránky obce Mukařov

Příloha č. 4: Schéma kandidatury do obecního zastupitelstva

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování